
MARXILAISUUS JA KANSALLISUUSKYSYMYKSIÄ¹³⁰

Vastavallankumouksen kausi Venäjällä toi tullessaan paitsi „ukkosta ja salamoita“ myöskin pettyymystä liikkeeseen, epäuskoa yhteisiin voimiin. Oli uskottu „valoisaan tulevaisuuteen“ — ja ihmiset olivat taistelleet yhdessä kansallisuudesta riippumatta: yhteiset kysymykset ennen kaikkea! Sieluun hiipi epäily — ja ihmiset alkoivat hajaantua kansallisiin majoihinsa: luottakoon kukin vain itseensä! „Kansallinen probleemi“ ennen kaikkea!

Samaan aikaan tapahtui maassa vakava taloudellisen elämän murros. Vuosi 1905 ei mennyt hukkaan: maaorjuusjärjestelmän jätteet maaseudulla saivat vielä yhden iskun. Nälänhätää seuranneet useat satovuodet sekä sittemmin alkanut teollisuuden nousu veivät kapitalismia eteenpäin. Luokkakautuminen maaseudulla ja kaupunkien kasvu, kaupan ja kulkulaitoksen kehitys ottivat pitkän edistysaskeleen. Tämä pitää erikoisesti paikkansa reunamaihien nähden. Mutta se ei voinut olla jouduttamatta Venäjän eri kansallisuuksien taloudellista lujittumisprosessia. Niiden täytyi joutua liikkeeseen...

Samaan kansallisuuksien heräämisen suuntaan vaikutti tuona aikana vakiintunut „perustuslaillinen valtakomento“. Sanomalehtien ja yleensä kirjallisuuden kasvu, eräänlainen painovapaus ja kulttuurilaitosten toimintavapaus, kansanteatterien kasvu y.m. epäilemättä edistivät „kansallistunnon“ voimistumista. Duuma vaalikamppailuineen ja poliittisine ryhmineen antoi uusia mahdollisuuksia kansakuntien elpymiselle ja loi uuden laajan areenan niiden liikekannalle panemiselle.

Ja ylhäältäkin nousut sotaisan natsionalismin aalto, kokonainen joukko vainotoimenpiteitä „vallanpitäjien“ taholta, jotka kostivat reunamaille niiden „vapaudenrakkauden“ takia — aiheuttivat alhaaltaakin natsionalismin vasta-aallon, joka ajoittain muuttui karkeaksi chauvinismiksi. Sionismin¹³¹ voimistuminen juutalaisten keskuudessa, kasvava chauvinismi Puolassa, panislamilaisuus tataarien keskuudessa, natsionalismin voimistuminen armenialaisten, gruusialaisten ja ukrainalaisten keskuudessa, pikkuporvarin yleinen kallistuminen juutalaisvihaan — kaikki nämä ovat yleisesti tunnettuja tosiasioita.

Natsionalismin aalto vyöryi yhä voimakkaampana uhaten temmata mukaansa työläisjoukot. Ja mitä enemmän vapausliike heikkeni, sitä rehevämpinä puhkesivat natsionalismin kukkaset.

Tuona vaikeana hetkenä sosialidemokratian osalle lankesi suuri tehtävä — torjua natsionalismi ja suojella joukot yleiseltä „kulkutaudilta“. Sillä sosialidemokratia, ja ainoastaan se, kykeni tämän tekemään asettamalla natsionalismia vastaan internationalismin koetellun asean, luokkataistelun yhtenäisyyden ja

jakamattomuuden. Ja mitä voimakkaampana vyöryi natsionalismin aalto, sitä kuuluvammin tuli kaikua sosialidemokratian äänen Venäjän kaikkien kansallisuksien proletaarien veljeyden ja yhtenäisyyden puolesta. Erikoista järkähtämättömyyttä vaadittiin tällöin reunamaiden sosialidemokraateilta, jotka jouduivat välittömästi kosketuksiin natsionalistisen liikkeen kanssa.

Mutta eivät kaikki sosialidemokraatit osoittautuneet olevan tehtävänsä tasalla, ja ennen kaikkea reunamaiden sosialidemokraatit. Bund, joka aikaisemmin oli korostanut yhteisiä tehtäviä, alkoi nyt asettaa etutilalle omia, puhtaasti natsionalistisia erikoispäämääriään, mennen niin pitkälle, että julisti „sabatinvieton“ ja „juutalaisten kielen tunnustamisen“ vaalikamppailunsa iskukohtaksi*. Bundia seurasi Kaukaasia: osa kaukaasialaisista sosialidemokraateista, jotka aikaisemmin yhdessä muiden kaukaasialaisten sosialidemokraattien kanssa olivat hylänneet „kansallisen kulttuuriautonomian“, asettavat sen nyt ajankohtaiseksi vaatimukseksi**. Me emme edes puhukaan likvidaattorien konferenssista, joka antoi diplomaattisesti hyväksymisensä natsionalistisille horjahteluille***.

Mutta tämä osoittaa, että kaikki sosialidemokraatit eivät ole vielä selvillä Venäjän sosialidemokratian katsomuksista kansallisuuskysymyksessä.

---

* Kts. „Selostus Bundin IX konferenssista“.

** Kts. „Elokuun konferenssin tiedoitus“.

*** Kts. sama.

Ilmeisesti on välttämätöntä käsitellä kansallisuuskysymystä vakavasti ja kaikin puolin. Johdonmuokaisten sosialidemokraattien on yksimielisesti ja väsymättä työskenneltävä natsionalistista usvaa vastaan, tulkoonpa se mistä tahansa.

I

KANSAKUNTA

Mitä on kansakunta?

Kansakunta on ennen kaikkea yhteisyys, ihmisten määrätty yhteisyys.

Se ei ole rotu- eikä heimoyhteisyys. Nykyinen Italian kansakunta on muodostunut roomalaisista, germaaneista, etruskeista, kreikkalaisista, arabialaisista j.n.e. Ranskan kansakunta on muodostunut gallialaisista, roomalaisista, brittiläisistä, germaaneista j.n.e. Samaa on sanottava englantilaisista, saksalaisista y.m., jotka ovat muodostuneet kansakunniksi eri rotuihin ja heimoihin kuuluvista ihmisistä.

Siis kansakunta ei ole rotu- eikä heimoyhteisyys, vaan ihmisten historiallisesti muodostunut yhteisyys.

Toiselta puolen on epäilemätöntä, ettei Kyyroksen tai Aleksanderin suurta valtakuntaa voitu sanoa kansakunniksi, vaikka ne olivatkin muodostuneet historiallisesti, muodostuneet eri heimoista ja roduista. Ne eivät olleet kansakuntia, vaan tilapäisiä ja löyhästi toisiinsa sidottujen ryhmien yhteenkokoutumia, jotka hajosivat ja yhdistyivät, riippuen tämän tai tuon valloittajan voitoista tai tappioista.

Siis kansakunta ei ole satunnainen eikä tilapäinen yhteenkokoutuma, vaan ihmisten kestävä yhteisyys.

Mutta ei kaikenlainen kestävä yhteisyys muodosta kansakuntaa. Itävalta ja Venäjä ovat myöskin kestäviä yhteisyyksiä, mutta kukaan ei kuitenkaan sano niitä kansakunniksi. Mikä eroittaa kansallisen yhteisyyden valtiollisesta yhteisyydestä? Muun muassa se, että kansallinen yhteisyys ei ole ajateltavissa ilman yhteistä kieltä, kun taas valtiolle yhteinen kieli ei ole välttämätön. Tshekkiläisten kansakuntaa Itävallassa ja puolalaisten kansakuntaa Venäjällä ei voisi olla olemassa ilman kummankin omaa, yhteistä kieltä, kun taas Venäjän ja Itävallan kokonaisuutta ei haittaa se, että niissä puhutaan monia eri kieliä. Kysymys on tietenkin kansan puhekielistä eikä virallisista virastokielistä.

Siis kielen yhteisyys on eräs kansakunnan luonteenomaisista piirteistä.

Tämä ei tietenkään merkitse, että eri kansakunnat puhuvat aina ja kaikkialla eri kieltä tai että kaikki samaa kieltä puhuvat muodostavat ehdottomasti yhden kansakunnan. Yhteinen kieli kullakin kansakunnalla, mutta ei välttämättä eri kieli eri kansakunnilla! Ei ole kansakuntaa, joka puhuisi samanaikaisesti useampaa eri kieltä, mutta se ei vielä merkitse, etteikö voisi olla kahta kansakuntaa, jotka puhuvat samaa kieltä! Englantilaiset ja pohjois-amerikkalaiset puhuvat samaa kieltä, eivätkä ne kuitenkaan muodosta yhtä kansakuntaa. Samaa on sanottava norjalaisista ja tanskalaisista, englantilaisista ja irlantilaisista.

Mutta miksi esimerkiksi englantilaiset ja pohjois-amerikkalaiset eivät ole yksi kansakunta, vaikka niillä on yhteinen kieli?

Ennen kaikkea siksi, että ne eivät asu yhdessä, vaan eri alueilla. Kansakunta muodostuu ainoastaan pitkäaikaisen ja säännöllisen kanssakäymisen tuloksena, sen tuloksena, että ihmiset elävät yhdessä sukupolvesta toiseen. Mutta jatkuva yhteiselämä on mahdotonta ilman yhteistä aluetta. Englantilaiset ja amerikkalaiset asuivat aikaisemmin samalla alueella, Englannissa, ja muodostivat yhden kansakunnan. Sitten osa englantilaisista siirtyi Englannista uudelle alueelle, Amerikkaan, ja siellä, uudella alueella, muodosti ajan oloon uuden pohjois-amerikkalaisen kansakunnan. Eri alueet johtivat eri kansakuntien muodostumiseen.

Siis alueen yhteisyys on eräs kansakunnan luonteenomaisista piirteistä.

Mutta siinä ei ole vielä kaikki. Alueen yhteisyys ei vielä sellaisenaan luo kansakuntaa. Tätä varten on sen lisäksi vielä tarpeen sisäinen taloudellinen yhteys, joka liittää kansakunnan eri osat yhdeksi kokonaisuudeksi. Englannin ja Pohjois-Amerikan välillä ei ole tällaista yhteyttä, ja sen vuoksi ne muodostavat kaksi eri kansakuntaa. Mutta itse pohjois-amerikkalaisetkaan eivät ansaitsisi kansakunnan nimeä, elleivät Pohjois-Amerikan eri kolkat olisi yhdistetyt keskenään taloudelliseksi kokonaisuudeksi niiden välillä vallitsevan työnjaon, liikenteen kehityksen y.m. kautta.

Ottakaamme vaikka gruusialaiset. Reformia edeltäneellä kaudella gruusialaiset asuivat yhteisellä alueella ja puhuivat samaa kieltä, eivätäkään kuitenkaan, tarkasti sanoen, muodostaneet yhtä kansakuntaa, sillä pirstottuina moniksi toisistaan erilläänoleviksi

ruhtinaskunniksi ne eivät voineet elää yhteistä taloudellista elämää, vaan kävivät vuosisatoja keskenään sotia ja tekivät tuhoa toisilleen ylyttäen toistensa kimppuun persialaisia ja turkkilaisia. Ruhtinaskuntien tilapäinen ja satunnainen yhteenliittymä, jonka joku onnen suosima hallitsija onnistui joskus saamaan aikaan, ulottui parhaassa tapauksessa vain pinnalla oleviin hallintopiireihin ja meni pian hajalle ruhtinaiden oikkujen ja talonpoikain välinpitämättömyyden vuoksi. Eikä muutoin voinut ollakaan Gruusian ollessa taloudellisesti pirstoutunut... Gruusia ilmaantui kansakuntana vasta XIX vuosisadan toisella puoliskolla, jolloin maaorjuuden luhistuminen ja maan taloudellisen elämän kasvu, liikenteen kehitys ja kapitalismin synty saivat aikaan työnjaon Gruusian eri alueiden välillä, murtivat tyyten ruhtinaskuntien taloudellisen sulkeutuneisuuden ja yhdistivät ne yhdeksi kokonaisuudeksi.

Samaa on sanottava muistakin kansakunnista, jotka ovat käyneet läpi feodalismin vaiheen ja kehittäneet omassa maassaan kapitalismin.

Siis taloudellisen elämän yhteisyys, taloudellinen yhteensitoutuneisuus on eräs kansakunnan luonteenomaisista erikoisuuksista.

Mutta tässäkin ei vielä ole kaikki. Kaiken edelläsanotun lisäksi on vielä otettava huomioon kansakunnaksi yhdistyneiden ihmisten henkisten piirteiden erikoisuudet. Kansakunnat eivät eroa toisistaan ainoastaan elinehtojensa puolesta, vaan myöskin henkisten piirteittensä puolesta, jotka ilmenevät kansallisen kulttuurin erikoisuuksissa. Kun Englanti, Pohjois-Amerikka ja Irlanti yhteisestä kielestään huo-

limatta muodostavat kolme eri kansakuntaa, niin siinä on huomattava osuus niillä omalaatuisilla psyykkillisillä piirteillä, jotka niillä ovat muovautuneet sukupolvesta sukupolveen erilaisten olemassaoloehtojen seurauksena.

Tietenkin psyykkiset piirteet sinänsä eli — kuten myöskin sanotaan — „kansallisluonne“ ovat tarkkailijalle jotain tavoittamatonta, mutta mikäli se ilmenee kansakunnalle yhteisen kulttuurin omalaatuisuudessa, niin se on tavoitettavissa eikä sitä voida jättää huomioon ottamatta.

Sanomattakin on selvää, että „kansallisluonne“ ei ole mitään kerta kaikkiaan määrättyä, vaan se muuttuu elinehtojen mukana; mutta mikäli se on olemassa kullakin määrätyllä hetkellä, niin se painaa leimansa kansakunnan piirteisiin.

Siis **psyykkisten piirteiden yhteisyys**, joka ilmenee kulttuurin yhteisyydessä, on eräs kansakunnan luonteenomaisista piirteistä.

Täten olemme esittäneet kansakunnan kaikki tunnusmerkit.

Kansakunta on kielen, alueen, taloudellisen elämän ja yhteisessä kulttuurissa ilmenevien psyykkisten piirteiden yhteisyyden pohjalla historiallisesti muodostunut ihmisten pysyvä yhteisyys.

On itsestään ymmärrettävää, että kansakunta, kuten kaikki muutkin historialliset ilmiöt, on muuttumisen lain alainen ja että sillä on oma historiansa, alkunsa ja loppunsa.

On tähdennettävä, ettei yksikään mainituista tunnusmerkeistä erikseen otettuna ole riittävä kansakunnan määrittelemiseen. Enemminkin: jos vaikka

yksikin näistä tunnusmerkeistä puuttuu, niin kansakunta lakkaa olemasta kansakunta.

Voidaan ajatella ihmisiä, joilla on yhteinen „kansallisuusluonne“, eikä kuitenkaan voida sanoa, että ne muodostavat yhden kansakunnan, jos ne ovat taloudellisesti eristetyt toisistaan, elävät eri alueilla, puhuvat eri kieltä j.n.e. Sellaisia ovat esimerkiksi Venäjän, Galitsian, Amerikan, Gruusian ja vuoristajuutalaiset, jotka meidän mielipiteemme mukaan eivät muodosta yhtenäistä kansakuntaa.

Voidaan ajatella ihmisiä, joilla on yhteinen alue ja yhteinen talouselämä, mutta ollen ilman kielen ja „kansallisuusluonteen“ yhteisyyttä eivät kuitenkaan muodosta yhtä kansakuntaa. Sellaisia ovat esimerkiksi Itämerenmaiden saksalaiset ja latvialaiset.

Vihdoin norjalaiset ja tanskalaiset puhuvat samaa kieltä, mutta ne eivät muodosta yhtä kansakuntaa, koska muut tunnusmerkit puuttuvat.

Vain kaikkien tunnusmerkkien esiintyminen yhdessä muodostaa kansakunnan.

Saattaa näyttää siltä, että „kansallisuusluonne“ ei ole vain eräs kansakunnan tunnusmerkeistä, vaan sen ainoa oleellinen tunnusmerkki ja että kaikki muut tunnusmerkit ovat oikeastaan vain kansakunnan kehityksen ehtoja eivätkä sen tunnusmerkkejä. Tällaisella kannalla ovat esimerkiksi Itävallassa tunnetut kansallisuuskyseksen sosialidemokraattiset teoreetikot R. Springer ja varsinkin O. Bauer.

Tarkastelkaamme heidän kansakuntateoriaansa.

Springerin mukaan „kansakunta on samoin ajattelevien ja samoin puhuvien ihmisten liitto“. Se on sellaisten „nykykaikaisten

ihmisten ryhmän kulttuuriyhteisyys, jotka eivät ole sidotut „maankamaraan“*** (alleviivaus meidän).

Siis — samoin ajattelevien ja puhuvien ihmisten „liitto“, niin erillään kuin he ovatkin toisistaan, riippumatta siitä, missä he asuvat.

Bauer menee vielä pitemmälle.

„Mikä on kansakunta?“ kysyy hän. „Onko kielen yhteisyys se, mikä yhdistää ihmiset kansakunnaksi? Mutta englantilaiset ja irlantilaiset... puhuvat samaa kieltä eivätkä kuitenkaan ole yksi kansa; juutalaisilla ei ole lainkaan yhteistä kieltä, mutta siitä huolimatta he muodostavat kansakunnan“***.

Mikä sitten on kansakunta?

„Kansakunta on luonteen suhteellinen yhteisyys“****.

Mutta mitä on luonne, tässä tapauksessa kansallisluonne?

Kansallisluonne on niiden „tunnusmerkkien summa, jotka eroittavat toisen kansallisuuden ihmiset toisen kansallisuuden ihmisistä, fyysillisten ja henkisten ominaisuuksien yhdistelmä, joka eroittaa toisen kansakunnan toisesta“****.

Bauer tietää kyllä sen, että kansallisluonne ei tipahda taivaasta, ja siksi hän lisää:

„Ihmisten luonnetta ei määrää mikään muu kuin heidän kohtalonsa“,... „kansakunta ei ole mitään muuta kuin kohtalonyhteisyys“, jonka vuorostaan määräävät ne „ehdot, joissa ihmiset

* Kts. R. Springer, „Kansallisuusprobleemi“, kustannusliike „Obshtshestvonnaja Poljza“, 1909, s. 43.

** Kts. O. Bauer, „Kansallisuuskysymys ja sosialidemokratia“, kustannusliike „Serp“, 1909, s. 1—2.

*** Kts. sama, s. 6.

**** Kts. sama, s. 2.

tuottavat elämänsä ylläpitovälineet ja jakavat työnsä tuotteet**.

Näin olemme päässeet „täydellisimpään“, kuten Bauer sanoo, kansakunnan määritelmään.

„Kansakunta on kaikkien niiden ihmisten yhteys, jotka kohtalonyhteisyys on sitonut luonteen yhteisyydeksi“**.

Siis kansallisuonteen yhteisyys kohtalonyhteisyyden pohjalla, ulkopuolella sen välttämätöntä yhteyttä alueen, kielen ja taloudellisen elämän yhteisyyteen.

Mutta mitä tässä tapauksessa jää kansakunnasta jällelle? Mistä kansallisesta yhteisyydestä voi olla puhe sellaisiin ihmisiin nähden, jotka on taloudellisesti eroitettu toisistaan, jotka elävät eri alueilla ja puhuvat sukupolvesta toiseen eri kieltä?

Bauer puhuu juutalaisista kansakuntana, vaikka heillä „ei lainkaan ole yhteistä kieltä“***; mutta min-kälaisesta „kohtalonyhteisyydestä“ ja kansallisesta yhteensitoutuneisuudesta voi olla puhe esimerkiksi Gruusian, Dagestanin, Venäjän ja Amerikan juutalaisilla, jotka ovat kokonaan erillään toisistaan, asuvat eri alueilla ja puhuvat eri kieltä?

Mainitut juutalaiset elävät epäilemättä yhteistä taloudellista ja poliittista elämää gruusialaisten, dagestanilaisten, venäläisten ja amerikkalaisten kanssa ja ovat yhteisessä kulttuuri-ilmapiirissä heidän kanssaan; tämä ei voi olla painamatta leimaansa heidän kansallisuonteeensa; jos heille on jäänytkin jotain

---

* Kts. O. Bauer, „Kansallisuuskysymys ja sosialidemokratia“, kustannusliike „Serp“, 1909, s. 24—25.

** Kts. sama, s. 139.

*** Kts. sama, s. 2.

yhteistä, niin se on uskonto, yhteinen syntyperä ja eräät kansallisuonteen jätteet. Kaikki tämä on ilmeistä. Mutta kuinka voidaan puhua vakavasti, että luutuneet uskonnolliset menot ja häipyvät psykologiset jätteet vaikuttavat mainittujen juutalaisten „kotaloon“ voimakkaammin kuin heitä ympäröivä elävä yhteiskunnallinen, taloudellinen ja kulttuuriympäristö? Vain tällä edellytyksellä voidaan puhua juutalaisista yleensä yhtenäisenä kansakuntana.

Missä sitten Bauerin kansakunta eroaa spiritualistien mystillisestä ja omintakeisesta „kansallishengestä“?

Bauer vetää ylipääsemättömän rajan kansakuntain „luonteenomaisen piirteen“ (kansallisuusluonne) ja niiden elämän „ehtojen“ välille eroittaen ne toisistaan. Mutta mitä muuta on kansallisuusluonne kuin elämän ehtojen heijastuma, ympäristöstä saatujen vaikutelmien kiteytymä? Kuinka voidaan rajoittua vain kansallisuusluonteseen eristäen ja reväisten sen irralleen siitä maaperästä, joka sen on synnyttänyt?

Edelleen: missä suhteessa Englannin kansakunta oikeastaan erosi Pohjois-Amerikan kansakunnasta XVIII vuosisadan lopulla ja XIX vuosisadan alussa, jolloin Pohjois-Amerikkaa nimitettiin vielä „Uudeksi Englanniksi“? Ei ainakaan kansallisuusluonteen puolesta: sillä pohjois-amerikkalaiset olivat lähtöisin Englannista, he veivät mukanaan Amerikkaan paitsi englannin kieltä myöskin englantilaisen kansallisuusluonteen eivätkä tietenkään voineet sitä niin pian menettää, vaikka uusien olojen vaikutuksesta heille nähtävästi muovautuikin oma erikoinen luonteensa. Ja kuitenkin suuremmassa tai pienemmässä määrin esiintyvistä

luonteen yhteisyydestä huolimatta he muodostivat jo silloin Englannista erillään olevan erikoisen kansakunnan! Ilmeisesti „Uusi Englanti“ kansakuntana ei eronnut silloin Englannista kansakuntana erikoisen kansallisuonteensa puolesta, tai ei niinkään paljon kansallisuonteensa, kuin Englannista poikkeavan erikoisen ympäristönsä, erilaisten elinehtojensa puolesta.

Näinmuodoin on selvää, että todellisuudessa ei ole olemassa mitään yhtä kansakunnan luonteenomaista tunnusmerkkiä. On olemassa vain tunnusmerkkien summa, joista kansakuntia toisiinsa vertailtaessa esiintyy silmäänpistävämpänä milloin yksi tunnusmerkki (kansallisuusluonne), milloin toinen (kieli), milloin kolmas (alue, taloudelliset olot). Kansakunta on näiden kaikkien yhdessä otettujen tunnusmerkkien yhdistelmä.

Samaistaessaan kansakunnan ja kansallisuuden Bauerin kanta repäisee kansakunnan irti maankamaralta ja muuttaa sen joksikin näkymättömäksi, omintakeiseksi voimaksi. Tuloksena ei ole elävä ja toimiva kansakunta, vaan jokin mystillinen, tavoittamaton ja haudantakainen. Sillä, toistan vielä, mikä juutalaisten kansakunta on esimerkiksi se, joka muodostuu Gruusian, Dagestanin, Venäjän, Amerikan y.m. maiden juutalaisista ja jonka jäsenet eivät ymmärrä toisiaan (puhuvat eri kieltä), asuvat maapallon eri osissa, eivät milloinkaan näe toisiaan, eivät milloinkaan esiinny yhdessä, ei rauhan eikä sodan aikana?!

Ei, sosialidemokratia ei laadi kansallisuusohjelmaansa tuollaisia paperi-„kansakuntia“ varten. Se voi ottaa lukuun ainoastaan todelliset kansakunnat,

jotka toimivat ja liikkuvat ja jotka sen vuoksi pakoittavat ottamaan itsensä lukuun.

Bauer nähtävästi sekoittaa kansakunnan, joka on historiallinen käsite, ja heimon, joka on etnografinen käsite.

Bauer näyttää muuten itsekin tuntevan asemansa heikkouden. Vaikka hän kirjansa alussa julistaa päättävästi juutalaiset kansakunnaksi*, hän oikaisee kirjansa lopussa itseään väittäen, että „kapitalistinen yhteiskunta ei yleensä anna heidän (juutalaisten) säilyä kansakuntana“**, vaan sulattaa heidät yhteen toisten kansakuntien kanssa. Syynä on kuulemma se, että „juutalaisilla ei ole rajoitettua asutusaluetta“***, kun taas sellainen alue on esimerkiksi tshekkiläisillä, joiden Bauerin mukaan täytyy säilyä kansakuntana. Lyhyesti sanoen: syynä on alueen puuttuminen.

Näin järkeilemällä Bauer halusi todistaa, että kansallinen autonomia ei voi olla juutalaisten työläisten vaatimuksena****, mutta siten hän vahingossa kumosi oman teoriansa, joka kieltää alueen yhteisyyden eräänä kansakunnan tunnusmerkkinä.

Mutta Bauer menee pitemmälle. Kirjansa alussa hän julistaa päättävästi, että „juutalaisilla ei ole lainkaan olemassa yhteistä kieltä, mutta siitä huolimatta he muodostavat kansakunnan“*****. Ehtimättä kuitenkaan edes 130 sivulle hän jo muuttaa rintamaa

---

* Kts. O. Bauer, „Kansallisuuskysymys ja sosialidemokratia“, kustannusliike „Serp“, 1909, s. 2.

** Kts. sama, s. 389.

*** Kts. sama, s. 388.

**** Kts. sama, s. 396.

***** Kts. sama, s. 2.

julistaen yhtä päättävästi: „epäilemättä ei mikään kansakunta ole mahdollinen ilman yhteistä kieltä“* (alleviivaus meidän).

Bauer tahtoi tässä todistaa, että „kieli on ihmisten kanssakäymisen mitä tärkein väline“**, mutta samalla hän tuli vahingossa todistaneeksi sellaistaakin, mitä hän ei lainkaan aikonut todistaa, nimittäin: oman kansakuntateoriaansa kestävämmyyden, se kun kieltää yhteisen kielen merkityksen.

Näin kumooa itse itsensä idealistisilla langoilla kokoonkursittu teoria.

II

KANSALLINEN LIIKE

Kansakunta ei ole pelkästään historiallinen kategoria, vaan määrätyn aikakauden, nousevan kapitalismin kauden historiallinen kategoria. Feodalismin hävittämisen ja kapitalismin kehittymisen prosessi on samalla ihmisten kansakunniksi muodostumisen prosessi. Siten tapahtui esimerkiksi Länsi-Euroopassa. Englantilaiset, ranskalaiset, saksalaiset, italialaiset y.m. muodostuivat kansakunniksi feodaalisesta pirstoutuneisuudesta voiton saavuttaneen kapitalismin voittokulun yhteydessä.

Mutta kansakuntien muodostuminen siellä merkitsi samalla niiden muuttumista itsenäisiksi kansallisiksi valtioiksi. Englannin, Ranskan y.m. kansakunnat

---

* Kts. O. Bauer, „Kansallisuuskysymys ja sosialidemokratia“, kustannusliike „Serp“, 1909, s. 130.

** Kts. sama, s. 130.

ovat samalla Englannin j.n.e. valtioita. Irlanti, joka jäi tämän prosessin ulkopuolelle, ei muuta yleistä kuvaa.

Itä-Euroopassa on asian kulku jonkin verran toisenlainen. Kun Länessä kansakunnat kehittyivät valtioiksi, niin Idässä muodostui kansallisuuksien valtioita, jotka on kokoonpantu useammasta kansallisuudesta. Sellaisia ovat Itävalta-Unkari ja Venäjä. Itävallassa osoittautuivat poliittisessa suhteessa kehittyneimmiksi saksalaiset, jotka ottivatkin suorittaakseen Itävallan kansallisuuksien valtioksi yhdistämisen tehtävän. Unkarissa osoittautuivat valtiolliseen järjestyneisyyteen parhaiten valmentuneiksi magyarit — Unkarin kansallisuuksien ydinosa, ja he ovatkin Unkarin yhdistäjiä. Venäjällä kansallisuuksien yhdistäjän tehtävän ottivat suorittaakseen isovenäläiset, joiden johdossa oli historiallisesti kehittynyt voimakas ja järjestynyt aatelineen sotilasbyrokratia.

Näin tapahtui Idässä.

Tämä omalaatuinen valtioiden muodostumistapa oli mahdollinen vain oloissa, jolloin feodalismia ei oltu vielä hävitetty, jolloin kapitalismi oli heikosti kehittynyt ja jolloin taka-alalle tungetut kansallisuudet eivät olleet vielä ehtineet taloudellisesti yhdistyä ehjiksi kansakunniksi.

Mutta kapitalismi alkaa kehittyä itäisissäkin valtioissa. Kauppa ja liikenne kehittyvät. Syntyy suuria kaupunkeja. Kansakunnat yhtyvät taloudellisesti. Syrjäytettyjen kansallisuuksien rauhalliseen elämään murtautunut kapitalismi ravistelee niitä ja panee ne liikkeelle. Sanomalehdistön ja teatterin kehitys sekä valtiopäiväin (Itävallassa) ja Duuman (Venäjällä) toiminta edistävät „kansallistunnon“ voimistumista.

Syntyvän sivistyneistön valtaa „kansallisaate“ ja se toimii juuri tähän suuntaan...

Mutta itsenäiseen elämään heränneet syrjäytetyt kansakunnat eivät enää muodostu riippumattomiksi kansallisiksi valtioiksi: ne kohtaavat tiellään mitä voimakkaimman vastustuksen niiden komentavien kansakuntien johtavien kerrosten taholta, jotka ovat jo kauan sitten asettuneet valtion johtoon. Myöhästyivät!

Näin muodostuvat kansakunniksi tshekkiläiset, puolalaiset y.m. Itävallassa; kroatialaiset y.m. Unkarissa; latvialaiset, liettualaiset, ukrainalaiset, gruusialaiset, armenialaiset y.m. Venäjällä. Se, mikä oli poikkeuksena Länsi-Euroopassa (Irlanti), tuli Idässä säännöksi.

Lännessä Irlanti vastasi poikkeusasemaansa kansallisella liikkeellä. Idässä oli heräävien kansakuntien annettava sama vastaus.

Näin muodostuvat ne olot, jotka sysäsivät Itä-Euroopan nuoria kansakuntia taisteluun.

Taistelu alkoi ja leimahti liekkiin ei varsinaisesti kansakuntien kesken kokonaisuudessaan, vaan komentavien ja syrjäytettyjen kansakuntien hallitsevien luokkien välillä. Taistelua käyvät tavallisesti joko sorretun kansakunnan kaupunkien pikkuporvaristo komentavan kansakunnan suurporvaristoa vastaan (tshekkiläiset ja saksalaiset) tai sorretun kansakunnan maalaisporvaristo hallitsevan kansakunnan tilanherroja vastaan (ukrainalaiset Puolassa) tai sitten sorrettujen kansakuntien koko „kansallinen“ porvaristo komentavan kansakunnan hallitsevaa aatelistoa vastaan (Puola, Liettua ja Ukraina Venäjällä).

Porvaristo on toimiva päähenkilö.

Markkinat ovat nuorelle porvaristolle pääkysymys. Saada tavaransa myydyksi ja suoriutua voittajana kilpailusta toisen kansallisuuden porvariston kanssa — siinä sen päämäärä. Tästä johtuu sen halu turvata itselleen „omat“, „kotimaiset“ markkinat. Markkinat ovat ensimmäinen koulu, jossa porvaristo oppii nationalismia.

Mutta kysymys ei tavallisesti rajoitu markkinoihin. Taisteluun sekaantuu hallitsevan kansakunnan puolittain feodaalinen, puolittain porvarillinen virkavalta-omine menettelytapoineen: „viedään sisään eikä päästetä ulos“. Komentavan kansakunnan porvaristo — pien- tai suurporvaristo, samantekevää — saa mahdollisuuden tehdä „nopeammin“ ja „päättävämmin“ selvän kilpailijastaan. „Voimat“ yhdistyvät, ja alkaa kokonainen sarja rajoitustoimenpiteitä „muukalais“-porvaristoa vastaan aina vainotoimenpiteisiin saakka. Taistelu siirtyy taloudelliselta alalta poliittiselle. Muuttopaouden rajoittaminen, kielen ahdistaminen, ääni-oikeuden rajoittaminen, koulujen määrän vähentäminen, uskonnolliset ahdistelut y.m. sataa satamalla „kilpailijan“ päähän. Tietenkään näillä toimenpiteillä ei tavoitella yksistään komentavan kansakunnan porvarisluokkien etuja, vaan myös hallitsevan virkavallan erikoisia, niin sanoaksemme kasti-päämääriä. Mutta tulosten kannalta katsoen se on aivan yhden-tekevää, sillä porvarisluokat ja virkavalta käyvät tässä tapauksessa käsi kädessä — samantekevää, onko kysymyksessä Itävalta-Unkari vai Venäjä.

Kaikilta puolilta ahdistettu sorretun kansakunnan porvaristo alkaa tietysti liikehtiä. Se vetoaa „oman

kansansa pohjakerrokseen" ja alkaa huutaa „isänmaasta" esittäen oman asiansa koko kansan asiana. Se värvää „maanmiehistään" itselleen armeijan... „synnyinmaan" etujen nimessä. Eivätkä „pohjakerrokset" aina jää kuuroiksi kehoituksille, vaan kerääntyvät sen lipun ympärille: vainotoimenpiteet ylhäältä-käsin koskevat myös niitä herättäen niissä tyytymättömyyttä.

Näin alkaa kansallinen liike.

Kansallisen liikkeen voiman määrää se, missä määrin siihen osallistuvat kansakunnan laajat kerrokset, proletariaatti ja talonpoikaisto.

Asettuuko proletariaatti porvarillisen natsionalismin lipun alle, se riippuu luokkaristiriitojen kehityksen asteesta, proletariaatin valveutuneisuudesta ja järjestyneisyydestä. Valveutuneella proletariaatilla on oma koeteltu lippunsa, eikä sillä ole mitään syytä asettua porvariston lipun alle.

Mitä talonpoikiin tulee, niin heidän osanottonsa kansalliseen liikkeeseen riippuu ennen kaikkea vainotoimenpiteiden luonteesta. Jos vainotoimenpiteet kajoavat „maatilkun" etuihin, kuten tapahtui Irlannissa, niin talonpoikain laajat joukot asettuvat heti kansallisen liikkeen lipun alle.

Toiselta puolen, kun esimerkiksi Gruusiassa ei ole vähänkään vakavalta kannalta otettavaa venäläisvastaista natsionalismia, niin näin on ennen kaikkea siksi, että siellä ei ole venäläisiä tilanherroja eikä venäläistä suurporvaristoa, jotka voisivat antaa aiheutta tällaiselle natsionalismille joukkojen keskuudessa. Gruusiassa on armenialaisvastaista natsionalismia, mutta tämä johtuu siitä, että siellä on vielä

armenialaista suurporvaristoa, joka ahdistelemalla pientä, vielä lujittumatonta gruusialaista porvaristoa työntää sitä armenialaisvastaiseen natsionalismiin.

Näistä tekijöistä riippuen kansallinen liike saa joko joukkoluonteen, laajeten yhä enemmän (Irlanti, Galitsia), tai se muuttuu ketjuksi pieniä yhteenottoja, taantuen rettelöimiseksi ja „taisteluksi“ kylteistä (eräät pikkukaupungit Böömissä).

Kansallisen liikkeen sisältö ei tietysti voi olla kaikkialla samanlainen: sen määräävät kokonaan liikkeen esittämät erilaiset vaatimukset. Irlannissa liikkeellä on agraariluonne, Böömissä „kieli“-luonne; toisessa paikassa vaaditaan kansalaisten tasa-arvoisuutta ja uskonnon vapautta, toisessa taas „omia“ virkamiehiä tai omaa eduskuntaa. Erilaisista vaatimuksista useinkin kuultavat erilaiset piirteet, jotka luonnehtivat kansakuntaa yleensä (kieli, alue j.n.e.). Huomiota ansaitsee se, että missään ei tavata vaatimusta Bauerin kaikkikäsittävästä „kansallisluonteesta“. Se onkin ymmärrettävää: „kansallisluonne“ sinänsä on tavoittamaton ja, niinkuin J. Strasser oikein huomautti, „sen kanssa ei politiikalla ole mitään tekemistä“*.

Tällaiset ovat yleensä kansallisen liikkeen muodot ja luonne.

Sanotusta selviää, että kansallinen taistelu nousevan kapitalismin oloissa on porvarillisten luokkien taistelua keskenään. Joskus porvariston onnistuu vetää kansalliseen liikkeeseen proletariaatti, ja silloin kan-

---

* Kts. hänen teostaan „Der Arbeiter und die Nation“, 1912, s. 33.

sallinen taistelu saa **ulkonaisesti** „koko kansan“ taistelun luonteen, mutta sitä se on vain ulkonaisesti. **Olemukseltaan** se jää aina porvarilliseksi, edulliseksi ja otolliseksi pääasiassa porvaristolle.

Mutta tästä ei laisinkaan seuraa, etteikö proletariaatin pitäisi taistella kansallisuuksien sortamispolitiikkaa vastaan.

Muuttovapauden rajoittaminen, vaalioikeuksien riistäminen, kielen ahdistaminen, koulujen määrän vähentäminen ja muut sortotoimenpiteet koskevat työväkeen vähintään yhtä paljon, jollei enemmänkin, kuin porvaristoon. Tällainen asiointi voi vain jarruttaa alistettujen kansakuntien proletariaatin henkisten voimien vapaata kehitystä. Ei voida puhua vakavasti tataarilaisen tai juutalaisen työläisen henkisten lahjojen täydellisestä kehityksestä, kun hänen ei anneta käyttää äidinkieltään kokouksissa ja luennoilla, kun heiltä suljetaan koulut.

Mutta natsionalististen sortotoimenpiteiden politiikka on vaarallinen proletariaatin asialle toiseltakin puolelta. Se vetää laajojen kerroksien huomion pois sosiaalisista kysymyksistä, luokkataistelun kysymyksistä — kansallisten kysymysten puoleen, kysymysten, jotka ovat „yhteisiä“ proletariaatille ja porvaristolle. Ja tämä luo suotuisan maaperän valheelliselle „etujen sopusoinnun“ julistamiselle, proletariaatin luokkaetujen hämäämiselle, työväen henkiselle orjuuttamiselle. Siten asetetaan vakava este kaikkien kansallisuuksien työläisten yhteenliittymiselle. Kun huomattava osa Puolan työläisistä on yhä vieläkin porvarillisten natsionalistien henkisessä orjuudessa, kun se yhä vieläkin pysyy sivussa kansainvälisestä työväenliikkeestä, niin

näin on pääasiassa siksi, että „vallanpitäjien“ ikivanha puolalaisvastainen politiikka luo maaperän tällaiselle orjuutukselle ja vaikeuttaa työväen vapautumista tällaisesta orjuutuksesta.

Mutta sortopolitiikka ei pysähdy tähän. **Sorto-**„systeemistä“ se siirtyy usein kansakuntien **toisiaan vastaan yllyttämisen** „systeemiin“, verilöylyjen ja pogromien „systeemiin“. Viimemainittu ei tietenkään ole kaikkialla eikä aina mahdollista, mutta siellä, missä se on mahdollista — siellä, missä alkeelliset vapaudet puuttuvat — siellä se saa usein hirvittävän laajuuden uhaten hukuttaa vereen ja kyyneliin työväen yhteenliittämisen asian. Kaukaasia ja etelä-Venäjä tarjoavat tästä runsaasti esimerkkejä. „Hajoita ja hallitse“ — siinä yllyttämispolitiikan päämäärä. Ja mikäli tällainen politiikka onnistuu, on se mitä suurin paha proletariaatille ja mitä vakavin este valtakunnan kaikkien kansallisuuksien työväen yhteenliittämiselle.

Mutta työläisten edut vaativat kaikkien heidän toveriensa täydellistä sulattamista yhtenäiseksi kansainväliseksi armeijaksi, heidän pikaista ja täydellistä vapauttamistaan porvariston henkisestä orjuudesta, heidän osaveljiensä henkisten voimien täydellistä ja vapaata kehitystä, kuuluivatpa he mihin kansakuntaan tahansa.

Sen takia työläiset taistelevat ja tulevat taistelemaan kansakuntien sortamispolitiikkaa vastaan sen kaikissa muodoissa, hienoimmista karkeimpiin saakka, samoin kuin kansallisuuksien toistensa kimppuun yllyttämisen politiikkaa vastaan sen kaikissa muodoissa.

Sen takia kaikkien maiden sosialidemokratia julistaa kansakuntien itsemääräämisoikeutta.

Itsemääräämisoikeus, s.o.: ainoastaan kansakunnalla itsellään on oikeus määrätä kohtalostaan, kenelläkään ei ole oikeutta puuttua **väkivaltaisesti** kansakunnan elämään, **hävittää** sen kouluja ja muita laitoksia, **loukata** sen tapoja ja tottumuksia, **ahdistaa** sen kieltä, **typistää** sen oikeuksia.

Tämä ei tietysti merkitse, että sosialidemokratia tulee kannattamaan kansakunnan kaikkia ja kaikenlaisia tapoja ja laitoksia. Taistellessaan kansakuntaan kohdistettua väkivaltaa vastaan, se tulee puolustamaan ainoastaan **kansakunnan** oikeutta itse määrätä kohtalostaan ja harjoittaa samaan aikaan agitatiota tämän kansakunnan vahingollisia tapoja ja laitoksia vastaan antaakseen siten tämän kansakunnan työtätekeville kerroksille mahdollisuuden vapautua niistä.

Itsemääräämisoikeus, s.o.: kansakunta voi järjestää elämänsä oman tahtonsa mukaan. Sillä on oikeus järjestää elämänsä autonomian perustalla. Sillä on oikeus yhtyä toisten kansakuntien kanssa federatiivisiin suhteisiin. Sillä on oikeus kokonaan erota. Kansakunta on suvereeninen, ja kaikki kansakunnat ovat tasa-arvoisia.

Tämä ei tietysti merkitse, että sosialidemokratia tulee puolustamaan mitä kansakunnan vaatimusta tahansa. Kansakunnalla on oikeus jopa palata vanhoihin oloihinkin, mutta se ei vielä merkitse, että sosialidemokratia allekirjoittaisi tällaisen päätöksen, jonka kysymyksessä olevan kansakunnan tämä tai tuo laitos on tehnyt. Proletariaatin etuja puolustavan sosialidemokratian velvollisuudet ja erilaisista luokista kokoonpannun kansakunnan oikeudet ovat kaksi eri asiaa.

Taistellessaan kansakuntien itsemääräämisoikeuden puolesta sosialidemokratia asettaa päämääräkseen

kansakuntain sortamispolitiikan lopettamisen, sen tekemisen mahdottomaksi heikentääkseen siten kansakuntien keskinäistä taistelua, katkaistakseen sen kärjen ja supistaakseen sen mahdollisimman vähiin.

Tässä valveutuneen proletariaatin politiikka eroaa oleellisesti porvariston politiikasta, joka pyrkii syventämään ja lietsomaan kansallista taistelua, jatkamaan ja kärjistämään kansallista liikettä.

Nimenomaan tämän takia valveutunut proletariaatti ei voi asettua porvariston „kansallisen“ lipun alle.

Juuri tämän takia niinsanottu „evolutioninen kansallisuus“-politiikka, jota Bauer ehdottaa, ei voi tulla proletariaatin politiikaksi. Bauerin yritys samaistaa „evolutionisen kansallisuus“-politiikkansa „nykyaikaisen työväenluokan“ politiikan kanssa* on yritys sopeuttaa työväen luokkataistelu kansakuntien taisteluun.

Olemukseltaan porvarillisen kansallisen liikkeen kohtalot ovat luonnollisesti sidotut porvariston kohtaloon. Kansallisen liikkeen lopullinen lakkaaminen on mahdollinen vasta porvariston kukistuttua. Ainoastaan sosialismin valtakunnassa voidaan pystyttää täydellinen rauha. Mutta kansallisen taistelun supistaminen mahdollisimman vähiin, sen perusteellinen heikentäminen, sen tekeminen mahdollisimman vahingottomaksi proletariaatille on mahdollista kapitalisminkin puitteissa. Tästä ovat todistuksena vaikkapa Sveitsin ja Amerikan esimerkit. Sitä varten on maa demokraatisoitava ja annettava kansakunnille vapaan kehityksen mahdollisuus.

---

* Kts. Bauerin kirja, s. 166.

III

KYSYMYKSEN ASETTAMINEN

Kansakunnalla on oikeus vapaasti määrätä kohtalostaan. Sillä on oikeus järjestää elämänsä niin kuin se haluaa, polkematta tietenkään toisten kansakuntien oikeuksia. Tämä on kiistatonta.

Mutta **kuinka** sen on järjestettävä elämänsä, **min-käläisiin muotoihin** sen tulevan perustuslain on valauduttava, jos otetaan huomioon kansakunnan enemmistön ja ennen kaikkea proletariaatin edut?

Kansakunnalla on oikeus järjestää elämänsä autonomian pohjalle. Sillä on oikeus jopa erotakin. Mutta tämä ei vielä merkitse, että sen on tehtävä näin kaikissa olosuhteissa, että autonomia tai eroaminen ovat kaikkialla ja aina edulliset kansakunnalle, s.o. sen enemmistölle, s.o. työtätekeville kerroksille. Taka-Kaukaasian tataarit kansakuntana voivat kokoontua, sanokaamme, maapäivilleen ja alistuen bekiensä ja mullainsa vaikutusvaltaan palauttaa maahansa vanhat olot ja päättää erota valtakunnasta. Itsemääräämispökalän mukaan heillä on tähän täysi oikeus. Mutta olisiko se tataarien kansakunnan työtätekevien kerrosten etujen mukaista? Voiko sosialidemokratia katsella välinpitämättömänä sitä, kun bekit ja mullat vievät joukot perässään kansallisuuskysymystä ratkaistaessa? Eikö sosialidemokratian pidä puuttua asiaan ja määrättyllä tavalla vaikuttaa kansakunnan tahtoon? Eikö sen pidä esittää kysymyksen ratkaisemiseksi konkreettinen suunnitelma, joka on edullisin tataarien joukoille?

Mutta mikä ratkaisu soveltuu parhaiten yhteen työtätekevien joukkojen etujen kanssa? Autonomia, federatio vai eroaminen?

Kaikki nämä ovat kysymyksiä, joiden ratkaisu riippuu asianomaista kansakuntaa ympäröivistä konkreettisista historiallisista oloista.

Enemminkin. Olot, niinkuin kaikki muukin, muuttuvat, ja ratkaisu, joka on oikea tällä hetkellä, saattaa toisella hetkellä osoittautua kokonaan kelpaamattomaksi.

XIX vuosisadan puolivälissä Marx kannatti Venäjän Puolan eroamista, ja hän oli oikeassa, sillä silloin oli kysymyksessä korkeamman kulttuurin vapauttaminen sitä runtelevasta alemmasta kulttuurista. Ja kysymys oli silloin esillä ei vain teoriassa, ei akateemisesti, vaan käytännössä, itse elämässä...

XIX vuosisadan lopulla puolalaiset marxilaiset asettuivat jo vastustamaan Puolan eroamista, ja he olivat myöskin oikeassa, sillä viimeisten 50 vuoden aikana oli tapahtunut syviä muutoksia Venäjän ja Puolan taloudellisen ja sivistyksellisen lähentymisen suuntaan. Sitäpaitsi eroamiskysymys oli tänä aikana muuttunut käytännön esineestä akateemisten kiistojen esineeksi, joka tuskin askarrutti muita kuin ulkomailla olevia intelligenttejä.

Tämä ei tietenkään sulje pois vissien sisäisten ja ulkoisten suhdanteiden mahdollisuutta, joiden yhteydessä kysymys Puolan eroamisesta voi uudelleen astua päiväjärjestykseen.

Tästä seuraa, että kansallisuuskysymyksen ratkaiseminen on mahdollinen vain historiallisten ehtojen yhteydessä, joita on tarkasteltava niiden kehityksessä.

Kansakuntaa ympäröivät taloudelliset, poliittiset ja kulttuuriehdot — siinä on ainoa avain sen kysymyksen ratkaisuun, **kuinka** tämän tai tuon kansakunnan on elämänsä järjestettävä, **minkälaisiin muotoihin** sen tulevan perustuslain on valauduttava. Tällöin on mahdollista, että kutakin kansakuntaa varten on tarpeen kysymyksen erikoinen ratkaisu. Jos missä, niin juuri tässä, kansallisuuskysymyksessä, on välttämätöntä kysymyksen dialektinen asettaminen.

Tämän takia meidän täytyy asettua päättävästi erästä sangen levinnyttä, mutta myös sangen ylimalkaista kansallisuuskysymyksen „ratkaisemis“-tapaa vastaan, joka on peräisin Bundilta. Tarkoitamme kevyttä tapaa vedota itävaltalaiseen ja etelä-slaavilaiseen* sosialidemokratiaan, joka muka on jo ratkaissut kansallisuuskysymyksen ja jolta Venäjän sosialidemokraattien on yksinkertaisesti lainattava valmis ratkaisu. Tällöin edellytetään, että kaikki, mikä on oikeaa, sanokaamme, Itävallassa, on oikeaa myöskin Venäjällä. Tässä tapauksessa jätetään huomioon ottamatta kaikkein tärkein ja ratkaisevin: konkreettiset historialliset olot Venäjällä yleensä ja kunkin eri kansakunnan elämässä, Venäjän puitteissa erikoisesti.

Kuulkaapa, mitä esimerkiksi sanoo tunnettu bundilainen V. Kossovski:

„Kun Bundin IV edustajakokouksessa käsiteltiin kysymyksen periaatteellista puolta (puhe on kansallisuuskysymyksestä. J. St.), niin edustajakokouksen erään jäsenen ehdottama kysymyksen

---

* Etelä-slaavilainen sosialidemokratia toimii Itävallan eteläosissa.

ratkaisu etelä-slaavilaisen sosialidemokraattisen puolueen päätöslauselman hengessä sai yleisen hyväksymisen**.

Lopputuloksena „edustajakokous hyväksyi yksimielisesti“... kansallisen autonomian.

Siinä kaikki! Ei Venäjän olojen erittelyä, ei Venäjän juutalaisten elinehtojen selvittelyä: ensin lainattiin ratkaisu etelä-slaavilaiselta sosialidemokraattiselta puolueelta, sitten sille annettiin „hyväksyminen“, ja sitten „yksimielisesti hyväksyttiin“! Näin bundilaiset asettavat ja „ratkaisevat“ kansallisuuskysymyksen Venäjällä...

Kuitenkin olot Itävallassa ja Venäjällä ovat aivan erilaiset. Tämä selittääkin, miksi Itävallan sosialidemokratia, joka hyväksyi kansallisuusohjelman Brunnissa (v. 1899)¹³² etelä-slaavilaisen sosialidemokraattisen puolueen päätöslauselman hengessä (tosin erinäisin mitättömin korjauksin), ei tartu kysymykseen ollenkaan, niin sanoaksemme, venäläiseen tapaan eikä tietysti sitä ratkaise venäläiseen tapaan.

Ennen kaikkea kysymyksen asettaminen. Kuinka asettavat kysymyksen itävaltalaiset kansallisen kulttuuriautonomian teoreetikot, Brunnin kansallisuusohjelman ja etelä-slaavilaisen sosialidemokraattisen puolueen päätöslauselman tulkitsijat Springer ja Bauer?

„Jätämme tässä vastaamatta“, sanoo Springer, „kysymykseen, onko kansallisuuksien valtio yleensä mahdollinen ja onko erityisesti Itävallan kansallisuuksien pakko muodostaa yksi valtiollinen kokonaisuus; nämä kysymykset me tulemme pitämään ratkaistuina. Sille, joka ei myönnä mainittua mahdollisuutta ja välttämättömyyttä, on meidän tutkimuksemme tietenkin vailla pohjaa.

---

* Kts. V. Kossovski. „Kansallisuuden kysymykset“, 1907, s. 16 - 17.

Meidän aiheemme kuuluu: asianomaisten kansakuntien on pakko elää yhdessä; minkälaiset oikeusmuodot tarjoavat niille mahdollisuuden elää parhaiten? (alleviivaus Springerin)*.

Siis Itävallan valtiollinen kokonaisuus lähtökohtana. Samaa sanoo Bauer:

„Me lähdenme siitä edellytyksestä, että Itävallan kansakunnat jäävät samaan valtioliittoon, jossa ne nyt elävät, ja kysymme, minkälaiset tulevat tämän liiton puitteissa olemaan kansakuntien keskinäissuhteet ja niiden kaikkien suhde valtioon“**.

Taaskin: Itävallan kokonaisuus ensi kädessä.

Voiko Venäjän sosialidemokratia asettaa kysymyksen tällä tavoin? Ei, ei voi. Ja se ei voi tehdä sitä sen tähden, että se on alunpitäen ollut kansakuntien itsemääräämisen kannalla, jonka mukaan jokaisella kansakunnalla on eroamisen oikeus.

Bundilainen Goldblattkin myönsi Venäjän sosialidemokratian toisessa edustajakokouksessa, että Venäjän sosialidemokratia ei voi luopua itsemääräämisen kannasta. Goldblatt sanoi silloin:

„Itsemääräämisoikeutta vastaan ei voida mitään väittää. Siinä tapauksessa, jos joku kansakunta taistelee itsenäisyytensä puolesta, niin sitä ei saa vastustaa. Jos Puola ei tahdo mennä „lailliseen avioliittoon“ Venäjän kanssa, niin ei ole meidän asiamme sitä häiritä“.

Kaikki tuo on totta. Mutta siitä seuraa, että lähtökohdat Itävallan ja Venäjän sosialidemokraateilla eivät ole ainoastaan erilaiset, vaan päinvastoin, suorastaan vastakkaiset. Voidaanko tämän jälkeen puhua kansallisuusohjelman itävaltalaisilta lainaamisen mahdollisuudesta?

* Kts. Springer, „Kansallisuusprobleemi“, s. 14.

** Kts. Bauer, „Kansallisuuskyseymys ja sosialidemokratia“ s. 399.

Edelleen. Itävaltalaiset aikovat toteuttaa „kansallisuuksien vapauden“ pienten reformien avulla, hitain askelin. Ehdottaessaan kansallista kulttuuriautonomiamia käytännöllisenä toimenpiteenä he eivät ollenkaan odota perinpohjaista muutosta, demokraattista vapausliikettä, jota heillä ei ole näköpiirissä. Venäjän marxilaiset sitävastoin sitovat kysymyksen „kansallisuuksien vapaudesta“ todennäköiseen perinpohjaiseen muutokseen, demokraattiseen vapausliikkeeseen, sillä heillä ei ole perusteita odottaa reformeja. Ja tämä muuttaa oleellisesti asian kansakuntain todennäköiseen kohtaloon nähden Venäjällä.

„Luonnollisesti on vaikea olettaa“, sanoo Bauer, „että kansallinen autonomia olisi suuren ratkaisun, rohkean ja päättäväisen toiminnan tulos. Itävalta tulee kulkemaan askel askeleelta kohti kansallista autonomiamia, hitaan ja tuskallisen prosessin, raskaan taistelun kautta, jonka takia lainsäädäntö ja hallinta tulevat olemaan kroonillisen herpaannuksen tilassa. Ei, ei suuren lainsäädännöllisen teon, vaan monien eri alueita, eri yhdyskuntia varten säädettyjen lakien kautta tulee luoduksi uusi valtio-oikeudellinen järjestelmä“**.

Samaa sanoo Springer:

„Tiedän varsin hyvin“, kirjoittaa hän, „että tämänlaisia laitoksia (kansallisen autonomian elimiä. J. St.) ei luoda vuodessa eikä vuosikymmenessä. Yksinpä Preussin hallinnan uudistaminen vaati pitkät ajat... Preussi tarvitsi pari vuosikymmentä hallinnollisten peruslaitostensa lopullista pystyttämistä varten. Siksi ei pidä luulla, etten minä tiedä, kuinka paljon aikaa tarvitaan ja kuinka paljon vaikeuksia on voitettava Itävallan kohdalta“***.

Kaikki tuo on hyvin täsmällisesti sanottu. Mutta voivatko Venäjän marxilaiset olla sitomatta kansal-

* Kts. Bauer, „Kansallisuuskysymys“, s. 422.

** Kts. Springer, „Kansallisuusprobleemi“, s. 281—282.

lisuuskysymystä „rohkeaan, päättäväiseen toimintaan“? Voivatko he odottaa osittaisia reformeja, „monia eri lakeja“ „kansallisuuksien vapauden“ valloittamisen keinona? Ja elleivät he voi eivätkä saa tehdä sitä, niin eikö siitä käy selväksi, että taistelumenetelmät ja näköalat ovat itävaltalaisilla ja venäläisillä aivan erilaiset? Kuinka voidaan asiain näin ollessa rajoittua itävaltalaisten yksipuoliseen ja puolinaiseen kansalliseen kulttuuriautonomiaan? Joko tahi: joko lainaamisen kannattajat eivät odota „päättäväistä ja rohkeaa toimintaa“ Venäjällä tai he odottavat niitä, mutta „eivät tiedä, mitä tekevät“.

Vihdoin, Venäjän ja Itävallan edessä ovat kokonaan erilaiset päiväjärjestyksessä olevat tehtävät, minkä vuoksi myös kansallisuuskysymyksen ratkaisutapa on oleva erilainen. Itävalta elää parlamentarismien oloissa; ilman parlamenttia on nykyoloissa kehitys siellä mahdoton. Mutta Itävallan parlamentaarinen elämä ja lainsäädäntö keskeytyvät usein täydellisesti kansallisten puolueiden jyrkkien yhteentörmäysten vuoksi. Tämä selittääkin sen kroonillisen poliittisen kriisin, jota Itävalta on kauan potenu. Sen vuoksi kansallisuuskysymys on siellä poliittisen elämän akseli, olemassaolon kysymys. Siksi ei olekaan ihme, että Itävallan sosialidemokraattiset poliitikot pyrkivät tavalla tai toisella ratkaisemaan ennen kaikkea kysymyksen kansallisuuksien yhteentörmäyksistä, tietenkin ratkaisemaan sen jo olevan parlamentarismien pohjalla, parlamentaarisin keinoin...

Toisin on Venäjällä. Venäjällä ensinnäkään, „jumalan kiitos, ei ole parlamenttia“¹³³. Toiseksi — ja tämä on pääasia — Venäjän poliittisen elämän akseli ei ole

kansallisuuskysymys, vaan agraarikysymys. Tämän takia Venäjän kysymyksen ja siis myöskin kansallisuuksien „vapautuksen“ kohtalot kytkeytyvät Venäjällä yhteen agraarikysymyksen ratkaisun kanssa, s.o. maaorjuuden jätteen hävittämisen kanssa, s.o. maan demokratisoimisen kanssa. Tämä selittääkin sen, miksi kansallisuuskysymys Venäjällä ei esiinny itsenäisenä ja ratkaisevana, vaan yleisen ja tärkeemmän kysymyksen, maan vapauttamiskysymyksen osana.

„Itävallan parlamentin työn hedelmättömyys“, kirjoittaa Springer, „johtuukin vain siitä, että jokainen reformi synnyttää kansallisten puolueiden sisällä ristiriitoja, jotka rikkovat niiden yhtenäisyyttä, ja sentähden puolueiden johtajat välttävät visusti kaikkea, mikä haiskahtaa reformeille. Itävallan edistyminen on ajateltavissa vain siinä tapauksessa, että kansakunnille annetaan peruuttamattomat oikeudelliset asemat; se vapauttaa ne välttämättömyydestä pitää vakinaista taistelujoukkoa parlamentissa ja antaa niille mahdollisuuden ryhtyä ratkaisemaan taloudellisia ja sosiaalisia tehtäviä“*.

Samaa sanoo Bauer:

„Kansallinen rauha on välttämätön ennen kaikkea valtiolle. Valtio ei voi lainkaan sietää, että lainsäädäntö lakkaisi jonkin typerän kielikysymyksen, tai kiihtyneiden ihmisten välillä jossain kansallisuusrajalla tapahtuneen pikku riidan tai jokaisen uuden koulun vuoksi“**.

Kaikki tuo on ymmärrettävää. Mutta yhtä ymmärrettävää on, että Venäjällä on kansallisuuskysymys aivan toisella tasolla. Ei kansallisuuskysymys, vaan agraarikysymys ratkaise edistyksen kohtalot Venäjällä. Kansallisuuskysymys on alistettu kysymys.

* Kts. Springer, „Kansallisuusprobleemi“, s. 36.

** Kts. Bauer, „Kansallisuuskysymys“, s. 401.

Siis erilainen kysymyksen asettaminen, erilaiset näköalat ja taistelumenetelmät, erilaiset lähimmät tehtävät. Eikö ole selvää, että asiain näin ollessa Itävallasta voivat ottaa mallia ja lainailla ohjelmia vain kirjatoukat, jotka „ratkaisevat“ kansallisuuskysymyksen paikan ja ajan ulkopuolella?

Vielä kerran: konkreettiset historialliset olot lähtökohtana, dialektinen kysymyksen asettaminen ainoana oikeana asettamuksena — siinä on avain kansallisuuskysymyksen ratkaisemiseen.

IV

KANSALLINEN KULTTUURIAUTONOMIA

Edellä olemme puhuneet itävaltalaisen kansallisuusohjelman muodollisesta puolesta ja niistä metodologisista perusteista, joiden vuoksi Venäjän marxilaiset eivät voi yksinkertaisesti ottaa esimerkkiä Itävallan sosialidemokratialta eivätkä tehdä sen ohjelmaa omakseen.

Nyt tulemme puhumaan varsinaisesti itse ohjelmasta.

Siis minkälainen on Itävallan sosialidemokraattien kansallisuusohjelma?

Se voidaan ilmaista kahdella sanalla: kansallinen kulttuuriautonomia.

Se merkitsee ensinnäkin, että autonomia annetaan, sanokaamme, ei Böömille tai Puolalle, joiden asukkaana on pääasiassa tshekkiläisiä ja puolalaisia, vaan yleensä tshekkiläisille ja puolalaisille alueesta riippumatta, asuivatpa he Itävallan missä osassa hyvänsä.

Sen vuoksi tätä autonomiaa sanotaankin **kansalliseksi** eikä alueelliseksi autonomiaksi.

Se merkitsee toiseksi, että Itävallan eri kulmille hajaantuneet tshekkiläiset, puolalaiset, saksalaiset j.n.e. henkilökohtaisesti, yksityisinä ihmisinä, järjestyvät yhtenäisiksi kansakunniksi ja sellaisina kuuluvat Itävallan valtioon. Itävalta ei tässä tapauksessa ole autonomisten alueiden liitto, vaan se on alueesta riippumatta konstituoitujen autonomisten kansallisuuksien liitto.

Se merkitsee kolmanneksi, että yleiskansalliset laitokset, joita on tässä tarkoituksessa luotava puolalaisia, tshekkiläisiä j.n.e. varten, tulevat hoitamaan ainoastaan „kulttuuri“-kysymyksiä eikä „poliittisia“ kysymyksiä. Erikoisesti poliittiset kysymykset keskittyvät yleis-itävaltalaiseen parlamenttiin (Reichsrat).

Sen vuoksi tätä autonomiaa sanotaan myöskin **kulttuuriautonomiaksi**, kansalliseksi kulttuuriautonomiaksi.

Esitämme Itävallan sosialidemokratian Brünnin kongressissa v. 1899 hyväksymän ohjelman tekstin*.

Mainittuaan siitä, että „kansalliset eripuraisuudet Itävallassa haittaavat poliittista edistystä“, että „kansallisuuskysymyksen lopullinen ratkaiseminen... on ennen kaikkea kulttuurivälittämättömyys“, että „ratkaisu on mahdollinen ainoastaan tosidemokraattisessa yhteiskunnassa, joka rakentuu yleisen, välittömän ja yhtäläisen äänioikeuden pohjalle“,— ohjelma jatkaa:

---

* Sen puolesta äänestivät myöskin etelä-slaavilaisen sosialidemokraattisen puolueen edustajat. Kts. „Keskustelu kansallisuuskysymyksestä Brünnin puoluepäivillä“, 1906, s. 72.

„Itävallan kansojen kansallisten erikoisuuksien* säilyttäminen ja kehittäminen on mahdollista ainoastaan täydellisen tasarvoisuuden vallitessa ja kaikkinaisen sarron puuttuessa. Sentähden pitää ennen kaikkea hylätä byrokraattisen valtiollisen keskiytyksen järjestelmä samoin kuin eri maakuntien feodaaliset etuoikeudetkin.

Näiden ehtojen ja vain näiden vallitessa voi Itävallassa vakiintua kansallinen järjestys kansallisuusriitojen asemesta, ja nimenomaan seuraavilla perusteilla:

1. Itävalta on uudistettava valtioksi, joka on demokraattinen kansallisuuksien liitto.

2. Historiallisten kruununmaiden asemesta on muodostettava kansallisuuksittain rajoitettuja itsehallinnollisia yhteisöjä, joissa jokaisessa lainsäädäntö ja hallinto olisivat yleisen, välittömän ja yhtäläisen äänestyksen perusteella valittujen kansalliskamarien käsissä.

3. Saman kansakunnan itsehallintoalueet muodostavat yhdessä kansallisesti yhtenäisen liiton, joka ratkaisee omat kansalliset asiansa täysin autonomisesti.

4. Vähemmistökansallisuuksien oikeudet turvataan valtakunnan parlamentin säätämällä erikoislailalla“.

Ohjelma päättyy kehoituksella Itävallan kaikkien kansakuntien solidaarisuuteen**.

Ei ole vaikea havaita, että tähän ohjelmaan on jäänyt eräitä „alueellisuuden“ jälkiä, mutta yleensä se on kansallisen autonomian määrittelyä. Springer, kansallisen kulttuuriautonomian ensimmäinen agitaat-

* M. Paninin venäläisessä käännöksessä (kts. Bauerin kirja. Paninin käännös) on „kansallisten erikoisuuksien“ asemesta käytetty sanontaa „kansalliset yksilöllisyydet“. Panin on kääntänyt väärin tämän kohdan: saksalaisessa tekstissä ei ole sanaa „yksilöllisyys“, vaan siellä sanotaan „nationalen Eigenart“, s.o. erikoisuudet, mikä ei ole likikään sama asia.

** Kts. „Verhandlungen des Gesamtparteitagés“ Brünnissä, v. 1899.

tori, ei suotta ota sitä ihastuksella vastaan*. Bauer niinikään hyväksyy sen, nimittäen sitä kansallisen autonomian „teoreettiseksi voitoksi“**; ainoastaan suuremman selvyuden vuoksi hän ehdottaa, että 4. pykälän tilalle asetettaisiin täsmällisempi sanamuoto, jossa sanottaisiin, että on välttämätöntä „vähemmistökansallisuuden konstituoituminen kunkin itsehallintoalueen sisällä julkis-oikeudelliseksi yhteisöksi“ koulu-y.m. kulttuuriasiain hoitamista varten***.

Tällainen on Itävallan sosialidemokratian kansallisuusohjelma.

Tarkastelkaamme sen tieteellisiä perusteita.

Katsokaamme, kuinka Itävallan sosialidemokratia perustelee julistamaansa kansallista kulttuuriautonomiamia.

Kääntykäämme sen teoretikkojen, Springerin ja Bauerin puoleen.

Kansallisen autonomian lähtökohtana on käsite kansakunnasta henkilöiden liittona riippumatta määrätyistä alueesta.

Springerin mukaan „kansallisuus ei ole minkäänlaisessa oleellisessa yhteydessä alueeseen; kansakunnat ovat autonomisia henkilöliittoja“****.

Bauer myös puhuu kansakunnasta „henkilöyhteyssyytenä“, jolle „ei ole annettu yksinomaista herruutta jollain määrätyllä alueella“*****.

* Kts. Springer, „Kansallisuusprobleemi“, s. 286.

** Kts. Bauer, „Kansallisuuskysymys“, s. 549.

*** Kts. sama, s. 555.

**** Kts. Springer, „Kansallisuusprobleemi“, s. 19.

***** Kts. Bauer, „Kansallisuuskysymys“, s. 286.

Mutta henkilöt, jotka muodostavat kansakunnan, eivät asu aina yhtenä kiinteänä joukkona, vaan ne pirstoutuvat usein ryhmiin ja sellaisina hajaantuvat vieraisiin kansallisuusorganismeihin. Kapitalismi ajaa niitä eri alueille ja kaupunkeihin ansiotöihin. Mutta asuessaan vierailta kansallisuusalueilla ja muodostaessaan siellä vähemmistön, nämä ryhmät saavat kärsiä paikallisten enemmistökansallisuuksien puolelta oikeuksiensa loukkausta kielen, koulun j.n.e. alalla. Siitä johtuvat kansallisuuksien yhteentörmäykset. Siitä johtuu alueautonomian „kelpaamattomuus“. Ainoana ulospääsytienä tällaisesta tilasta on Springerin ja Bauerin mielestä se, että valtion eri osiin hajaantuneet saman kansallisuuden vähemmistöt järjestetään yhdeksi yhteiseksi luokkienväliseksi kansallisuusliitoksi. Vain tällainen liitto voisi heidän mielestään puolustaa vähemmistökansallisuuksien kulttuurietuja, vain se kykenee lopettamaan kansallisuusriidat.

„On välttämätöntä“, sanoo Springer, „antaa kansallisuuksille oikea organisatio, antaa niille oikeuksia ja velvollisuuksia“*... Tietenkin „laki on helppo laatia, mutta onko sillä se vaikutus, mitä siltä odotetaan“... „Jos tahdotaan luoda laki kansakuntia varten, niin ennen kaikkea pitää luoda itse kansakunnat“**... „Ilman kansallisuuksien konstituoitumista on kansallisen oikeuden luominen ja kansallisuusriitojen poistaminen mahdotonta“***.

Samassa hengessä puhuu Bauer esittäessään „työväenluokan vaatimuksena“ „vähemmistöjen konstituoinnin julkis-oikeudelliseksi yhteisöiksi henkilöperiaatteen pohjalla“****.

* Kts. Springer, „Kansallisuusprobleemi“, s. 74.

** Kts. sama, s. 88—89.

*** Kts. sama, s. 89.

**** Kts. Bauer, „Kansallisuuskyseymys“, s. 552.

Mutta kuinka on kansakunnat järjestettävä? Kuinka on määriteltävä henkilön kuuluminen johonkin kansakuntaan?

„Kansakuntaan kuuluminen“, sanoo Springer, „määritellään kansallisilla nimiluetteloilla; jokaisen määrätyllä alueella asuvan henkilön on ilmoitettava kuulumisensa johonkin kansakuntaan“*.

„Henkilöperiaate“, sanoo Bauer, „edellyttää, että väestö jaetaan kansallisuuksittain... täysi-ikäisten kansalaisten vapaasti tekemien ilmoitusten perusteella“, jota varten juuri „on valmistettava kansalliset katastrit“**.

Edelleen.

„Kaikki saksalaiset“, sanoo Bauer, „kansallisesti yhtenäisissä piirikunnissa sekä ne saksalaiset, jotka on viety kaksinaisten piirikuntien kansallisiin katastreihin, muodostavat saksalaisen kansakunnan ja valitsevat kansallisuusneuvoston“***.

Samaa on sanottava tshekkiläisistä, puolalaisista y.m.

„Kansallisuusneuvosto“ Springerin mukaan „on kansallinen kulttuuriparlamentti, jonka tehtävänä on säätää perusteet ja myöntää varat kansallisen koulutoimen, kansallisen kirjallisuuden, taiteen ja tieteen huoltamista varten, akatemiain, museoiden, taidekokoelmien, teatterien y.m. järjestämistä varten“****.

Tällaista on kansakunnan järjestäminen ja tällainen on sen keskuslaitos.

Luomalla tällaisia luokkienvälisiä laitoksia Itävallan sosialidemokraattinen puolue pyrkii Bauerin mielestä „tekemään kansallisen kulttuurin... koko kansan omaisuudeksi ja tällä ainoalla mahdollisella tavalla liittämään kansakunnan kaikki jäsenet kansalliseksi kulttuuriyhteydeksi“***** (alleviivaus meidän).

* Kts. Springer, „Kansallisuusprobleemi“, s. 226.

** Kts. Bauer, „Kansallisuuskysymys“, s. 368.

*** Kts. sama, s. 375.

**** Kts. Springer, „Kansallisuusprobleemi“, s. 234.

***** Kts. Bauer, „Kansallisuuskysymys“, s. 553.

Joku saattaa ajatella, että kaikki tämä koskee ainoastaan Itävaltaa. Mutta Bauer on toista mieltä. Hän väittää jyrkästi, että kansallinen autonomia on välttämätön muissakin valtioissa, jotka, samoin kuin Itävalta, on kokoonpantu useammista kansallisuuksista.

„Omistavien luokkien kansallisuuspolitiikkaa vastaan, vallan valtaamispolitiikkaa vastaan kansallisuuksien valtiossa, kaikkien kansakuntien proletariaatti asettaa“ Bauerin mielestä „oman kansallisen autonomian vaatimuksensa“*.

Sitten, vaihtaen huomaamatta kansakuntain itsemääräämisen kansalliseen autonomiaan hän jatkaa:

„Näin kansallinen autonomia, kansakuntain itsemäärääminen. tulee väistämättömästi kansallisuuksien valtiossa asuvien kaikkien kansakuntien proletariaatin perustuslakiohjelmaksi“***.

Mutta hän menee vielä pitemmälle. Hän on siinä vahvassa uskossa, että hänen ja Springerin „konstituomat“ luokkienväliset „kansallisuusliitot“ ovat jonkinlainen tulevan sosialistisen yhteiskunnan esikuva. Sillä hän tietää, että „socialistinen yhteiskuntajärjestelmä... jakaa ihmiskunnan kansallisesti rajoitettuihin yhteisöihin“***, että socialismin vallitessa tapahtuu „ihmiskunnan ryhmittäminen autonomiseksi kansalliseksi yhteisöiksi“****, että „niinmuodoin socialistinen yhteiskunta epäilemättä tarjoaa kansallisten henkilöliittojen ja alueellisten yhdyskuntien kirjavan kuvan“*****, että siis „socialistinen kansallisuuden

* Kts. Bauer, „Kansallisuuskysymys“, s. 337.

** Kts. sama, s. 333.

*** Kts. sama, s. 555.

**** Kts. sama, s. 556.

***** Kts. sama, s. 543.

periaate on kansallisuusperiaatteen ja kansallisuusautonomian korkein synteesi“*.

Riittänee...

Tällainen on kansallisen kulttuuriautonomian perustelu Bauerin ja Springerin teoksissa.

Ennen kaikkea pistää silmään aivan käsittämätön eikä mitenkään puolustettavissa oleva kansakuntain itsemääräämisen vaihtaminen kansalliseen autonomiaan. Joko tahi: joko Bauer ei ole ymmärtänyt itsemääräämistä, tai hän on sen ymmärtänyt, mutta jostakin syystä tietoisesti sitä typistää. Sillä epäilemätöntä on, että: a) kansallinen kulttuuriautonomia edellyttää kansallisuuksien valtion kokonaisuutta, itsemäärääminen taas astuu ulos tällaisen kokonaisuuden puitteista; b) itsemäärääminen antaa kansakunnalle oikeudet kaikessa laajuudessaan, kansallinen autonomia sitä vastoin vain „kulttuuri“-oikeudet. Tämä ensinnäkin.

Toiseksi, tulevaisuudessa on täysin mahdollinen sellainen sisäisten ja ulkoisten suhdanteiden yhteenpunoituminen, jonka aikana joku kansallisuus päättää erota kansallisuuksien valtiosta, vaikkapa Itävallasta, — selittivähän ruteenilaiset sosialidemokraatit Brünnin puoluepäivillä olevansa valmiit liittämään kansansa „kaksi osaa“ yhdeksi kokonaisuudeksi**. Kuinkas silloin käy „kaikkien kansakuntien proletariaatille välttämättömän“ kansallisen autonomian? Mikä kysymyksen „ratkaisu“ se on, joka mekaanisesti sulloo kansakunnat valtiokokonaisuuden Prokrustes-vuoteeseen?

* Kts. Bauer, „Kansallisuuskysymys“, s. 542.

** Kts. „Keskustelu kansallisuuskysymyksestä Brünnin puoluepäivillä“, s. 48.

Edelleen. Kansallinen autonomia on ristiriidassa kansakuntain koko kehityskulun kanssa. Se antaa tunnuksen kansakuntien järjestämisestä, mutta voidaanko ne keinotekoisesti liittää yhteen, jos elämä, jos taloudellinen kehitys irroittaa niistä kokonaisia ryhmiä ja sirottelee nämä eri alueille? Kapitalismin alkuasteilla kansakunnat epäilemättä liittyvät yhteen. Mutta varmaa on sekin, että kapitalismin korkeimmilla asteilla alkaa kansakuntain hajautumisprosessi, monien ryhmien eroamisen prosessi kansakunnasta, ryhmien, jotka matkustavat ansiotöihin ja sittemmin siirtyvät kokonaan asumaan valtakunnan muille alueille; siirtyneet menettävät tällöin vanhat yhteytensä, hankkivat uusia uusilla paikkakunnilla, omaksuvat sukupolvea toiseen uusia tapoja ja taipumuksia, ehkäpä uuden kielenkin... Herää kysymys: onko tällaisten toisistaan irtaantuneiden ryhmien yhdistäminen yhtenäiseksi kansallisuusliitoksi mahdollinen? Missä ovat ne ihmeitä tekevät vanteet, joilla voitaisiin yhdistää se, mikä ei ole yhdistettävissä? Onko ajateltavissa esimerkiksi Itämerenmaiden ja Taka-Kaukaasian saksalaisten „liittäminen yhdeksi kansakunnaksi“? Mutta jos kaikki tämä ei ole ajateltavissa eikä mahdollista, niin kuinka siinä tapauksessa kansallinen autonomia eroaa vanhojen nationalistien utopiasta, jotka yrittivät vääntää historian ratasta taaksepäin?

Mutta kansakunnan yhtenäisyys ei mene hajalle vain toisille alueille muuttamisen takia. Se menee hajalle vielä sisältäpäin, luokkataistelun kärjistymisen seurauksena. Kapitalismin alkuasteilla voidaan vielä puhua proletariaatin ja porvariston „kulttuuriyhteydestä“. Mutta suurteollisuuden kehittyessä ja

luokkataistelun kärjistyessä tämä „yhteisyys“ alkaa haihtua. Ei voida puhua vakavasti kansakunnan „kulttuuriyhteisyydestä“ silloin, kun saman kansakunnan isännät ja työläiset lakkaavat ymmärtämästä toisiaan. Mistä „kohtalonyhteisyydestä“ voi olla puhe silloin, kun porvaristo janoaa sotaa, mutta proletariaatti julistaa „sodan sodalle“? Voidaanko tällaisista vastakkaisista aineksista järjestää yhtenäinen luokkienvälinen kansallisuusliitto? Voidaanko tämän jälkeen puhua „kansakunnan kaikkien jäsenten liittämisestä kansalliseksi kulttuuriyhteisyydeksi“*? Eikö tästä selviä, että kansallinen autonomia on ristiriidassa koko luokkataistelun kulun kanssa?

Mutta olettaakamme hetkiseksi, että tunnus: „järjestä kansakunta“ on toteutettavissa oleva tunnus. Voidaan vielä ymmärtää porvarillis-natsionalistisia parlamentaarikkoja, jotka yrittävät „järjestää“ kansakuntaa saadakseen lisää ääniä. Mutta mistä ajasta alkaen sosialidemokraatit ovat ryhtyneet harrastamaan kansakuntain „järjestämistä“, kansakuntain „konstituimista“, kansakuntain „luomista“?

Mitä sosialidemokraatteja ne ovat, jotka luokkataistelun mitä voimakkaimman kärjistymisen aikakautena järjestelivät luokkienvälisiä kansallisuusliittoja? Tähän saakka on Itävallan — samoin kuin jokaisella muullakin — sosialidemokratiolla ollut yksi tehtävä: järjestää proletariaatti. Mutta tämä tehtävä on ilmeisesti „vanhentunut“. Nyt Springer ja Bauer asettavat „uuden“, kiintoisamman tehtävän: kansakunnan „luomisen“, „järjestämisen“.

---

* Kts. Bauer. „Kansallisuuskysymys“. s. 553.

Mutta logiikka velvoittaa sen, joka on hyväksynyt kansallisen autonomian, sen täytyy hyväksyä myös tämä „uusi“ tehtävä; mutta sen hyväksyminen merkitsee luopumista luokkakannalta, astumista natsionalismin raiteille.

Springerin ja Bauerin kansallinen kulttuuriautonomia on natsionalismin hiottu muoto.

Eikä ole lainkaan sattuma, että Itävallan sosialidemokraattien kansallisuusohjelma velvoittaa huolehtimaan „kansojen kansallisten erikoisuuksien säilyttämisestä ja kehittämisestä“. Ajatelkaapa vain: on „säilytettävä“ Taka-Kaukaasian tataarien sellaisia „kansallisia erikoisuuksia“ kuin itseruoskiminen „Shakhsei-Vakhsei“-juhlissa! On „kehitettävä“ gruusialaisten sellaisia „kansallisia erikoisuuksia“ kuin „kosto-oikeus“!..

Tällaisen pykälän paikka on aito porvarillis-natsionalistisessa ohjelmassa, mutta kun se on Itävallan sosialidemokraattien ohjelmassa, niin tämä johtuu siitä, että kansallinen autonomia sietää tällaisia pykäläiä, se ei ole ristiriidassa niiden kanssa.

Mutta nykyiselle yhteiskunnalle kelpaamaton kansallinen autonomia on sitäkin kelpaamattomampi tulevaa, sosialistista yhteiskuntaa varten.

Nykyajan ihmiskunnan koko kehityskulku kumoo Bauerin ennustuksen „ihmiskunnan jakautumisesta kansallisesti rajoitetuiksi yhteisöiksi“*. Kansalliset raja-aidat eivät lujitu, vaan murtuvat ja luhistuvat. Marx sanoi jo 40-luvulla, että „kansallinen eristyneisyys ja eri kansojen etujen vastakohtaisuus ovat nyt

* Kts. tämän luvun alkua.

jo yhä enemmän häviämässä“ ja että „proletariaatin valta on vielä enemmän jouduttava niiden häviämistä“¹³⁴. Ihmiskunnan myöhempi kehitys, jolloin tapahtuu kapitalistisen tuotannon valtava kasvu, kansallisuuksien sekoittuminen toisiinsa ja ihmisten yhteenliittyminen yhä laajemmilla alueilla, vahvistaa Marxin ajatuksen ratkaisevalla tavalla.

Bauerin halu esittää sosialistinen yhteiskunta „kansallisten henkilöliittojen ja alueellisten yhdyskuntien kirjavana kuvana“ on arka yritys vaihtaa Marxin käsitys sosialismista Bakuninin reformoituun käsitykseen. Sosialismin historia osoittaa, että kaikissa tällaisissa yrityksissä piilee niiden väistämättömän romahduksen ainekset.

Emme edes puhukaan Bauerin ylistelemästä jostain „sosialistisesta kansallisuusperiaatteesta“, joka käsityksemme mukaan on sosialistisen luokkataisteluperiaatteen vaihtamista porvarilliseen „kansallisuusperiaatteeeseen“. Kun kansallinen autonomia lähtee tällaisesta arveluttavasta periaatteesta, niin on myönnettävä, että se voi aiheuttaa työväenliikkeelle pelkkää vahinkoa.

Tosin tämä natsionalismi ei ole niin läpikuultavaa, sillä se on verhottu taitavasti sosialistisilla fraaseilla, mutta sitä vahingollisempi se on proletariaatille. Avoimesta natsionalismista voi aina selviytyä: se on helposti havaittavissa. Paljoa vaikeampi on taistella naamioitua natsionalismia vastaan, joka on naamiossaan tuntematon. Kun se suojaa itseään sosialismin panssarilla, niin se on vaikeammin haavoitettavissa ja sitkeähenkisempi. Ja eläessään työväen keskuudessa se myrkyttää ilmapiiriä levittämällä eri kansallisuuk-

sien työläisten keskuuteen epäluottamuksen ja eristämisen vahingollisia aatteita.

Mutta kansallisen autonomian tuottama vahinko ei rajoitu tähän. Se valmistaa maaperää ei ainoastaan kansakuntien eristämiseksi, vaan myöskin yhtenäisen työväenliikkeen pirstomiselle. Kansallisen autonomian ajatus luo psykologiset edellytykset yhtenäisen työväenpuolueen jakamiselle kansallisuuksittain rakennetuiksi eri puolueiksi. Puolueen jälkeen pirstotaan ammattiliitot ja tuloksena on täydellinen eristäytyminen. Näin tulee yhtenäinen luokkaliike hajoitetuksi eri kansallisuuspuroiksi.

„Kansallisen autonomian“ kotimaa Itävalta tarjoaa surullisimmat esimerkit tällaisesta ilmiöstä. Aikoinaan yhtenäinen Itävallan sosialidemokraattinen puolue alkoi pirstoutua eri puolueiksi jo vuodesta 1897 (Wimbergin puoluepäiviltä¹³⁵) lähtien. Brännin puoluepäivien (1899) jälkeen, joka hyväksyi kansallisen autonomian, pirstoutuminen lisääntyi vielä enemmän. Lopulta se on mennyt niin pitkälle, että yhtenäisen kansainvälisen puolueen asemesta on nyt kuusi kansallista puoluetta, joista tshekkiläinen sosialidemokraattinen puolue ei halua olla missään tekemisissä saksalaisen sosialidemokratian kanssa.

Mutta puolueiden kanssa ovat yhteydessä ammattiliitot. Itävallassa suorittavat suurimman osan työstä sekä puolueissa että ammattiliitoissa samat sosialidemokraattiset työläiset. Sen vuoksi oli pelättävissä, että separatismi puolueessa vie separatismiin ammattiliitoissa, että ammattiliitotkin jakautuvat. Niin kävikin: myös ammattiliitot jakautuivat kansallisuuksittain. Nyt menevät asiat usein jopa niin pitkälle,

että tshekkiläiset työläiset rikkovat saksalaisten työläisten lakon tai esiintyvät kunnallisvaaleissa yhdessä tshekkiläisen porvariston kanssa saksalaisia työläisiä vastaan.

Tästä nähdään, että kansallinen kulttuuriautonomia ei ratkaise kansallisuuskysymystä. Eikä siinä kaikki: se kärjistää ja sotkee sitä luomalla suotuisan maaperän työväenliikkeen yhtenäisyyden rikkomiselle, työläisten eristämiseksi kansallisuuksittain, kahnauksien lisäämiselle heidän välillään.

Tällaisen sadon antaa kansallinen autonomia.

V

BUND, SEN NATSIONALISMI. SEN SEPARATISMI

Edellä sanoimme, että Bauer, joka myöntää kansallisen autonomian välttämättömäksi tshekkiläisille, puolalaisille j.n.e., vastustaa kuitenkin tällaisen autonomian myöntämistä juutalaisille. Kysymykseen: „pitääkö työväenluokan vaatia autonomiaa juutalaiselle kansalle“, Bauer vastaa, että „kansallinen autonomia ei voi olla juutalaisten työläisten vaatimuksena“*. Syynä on Bauerin mielestä se, että „kapitalistinen yhteiskunta ei anna heidän (juutalaisten. J. St.) säilyä kansakuntana“**.

Lyhyemmin sanoen: juutalainen kansakunta lakkaa olemasta — siis ei ole ketä varten vaadittaisiin kansallista autonomiaa. Juutalaiset assimiloituvat.

* Kts. Bauer, „Kansallisuuskysymys“, s. 381, 396.

** Kts. sama, s. 389.

Tämä käsitys juutalaisten kohtalosta kansakuntana ei ole uusi. Sen lausui Marx jo 40-luvulla^{*136} tarkoittaen pääasiassa Saksan juutalaisia. Sen toisti Kautsky vuonna 1903^{**} tarkoittaen Venäjän juutalaisia. Nyt sen toistaa Bauer Itävallan juutalaisten suhteen, kuitenkin sillä eroituksella, että hän kieltää juutalaisen kansakunnan tulevaisuuden, mutta ei sen nykyisyyttä.

Juutalaisten säilymisen kansakuntana Bauer selittää mahdottomaksi sillä perusteella, että „juutalaisilla ei ole yhtenäistä asuma-aluetta“^{***}. Tämä pohjaltaan oikea selitys ei kuitenkaan ilmaise koko totuutta. Kysymys on ennen kaikkea siitä, että juutalaisilla ei ole maahan sidottua laajaa pysyvää väestökerrosta, joka luonnollisesti sitoisi kansakunnan yhteen ei vain sen runkona, vaan myöskin „kansallisina“ markkinoina. 5—6 miljoonasta Venäjän juutalaisesta on ainoastaan 3—4 prosenttia tavalla tai toisella sidottu maatalouteen. Loput 96% toimivat kaupan ja teollisuuden alalla, kaupunkien virastoissa ja ylipäänsä asuvat kaupungeissa eivätkä — kautta Venäjän hajaantuneina — muodosta enemmistöä yhdessäkään läänissä.

Näin ollen hajaantuneina toiskansallisille alueille kansallisina vähemmistöinä juutalaiset palvelevat pääasiassa „vieraita“ kansakuntia ja teollisuuden, kaupan sekä vapaa-ammattien harjoittajina luonnollisesti

* Kts. Marx, „Juutalaiskysymykseen“, 1906.

** Kts. Kautsky, „Kishinjovin verilöyly ja juutalaiskysymys“, 1903.

*** Kts. Bauer, „Kansallisuuskysymys“, s. 388.

mukautuvat „vieraisiin kansakuntiin“ kielen y.m. puolesta. Kaikki tämä — kapitalismin kehittyneille muodoille ominaisen kansallisuuksien toisiinsa sekoittumisen lisääntyessä — johtaa juutalaisten assimiloitumiseen. „Rajoitettujen asutusalueiden“ hävittäminen voi vain jouduttaa tätä assimiloitumista.

Tämän takia kysymys kansallisesta autonomiasta Venäjän juutalaisille saa hieman omituisen luonteen: ehdotetaan autonomiaa kansakunnalle, jonka tulevaisuus kielletään, jonka olemassaolo täytyy vielä todistaa!

Siitä huolimatta Bund asettui tälle omituiselle ja häilyvälle kannalle hyväksyessään VI edustajakokouksessaan (1905) „kansallisuusohjelman“ kansallisen autonomian hengessä.

Kaksi seikkaa ajoi Bundia ottamaan tällaisen askeleen.

Ensimmäinen seikka oli se, että Bund on juutalaisten ja vain juutalaisten sosialidemokraattisten työläisten järjestö. Jo ennen vuotta 1897 sosialidemokraattiset ryhmät, jotka toimivat juutalaisten työläisten keskuudessa, asettivat päämääräkseen „erikoisen juutalaisen työväenjärjestön“ luomisen*. V. 1897 he loivatkin tällaisen järjestön yhdistymällä Bundiksi. Se tapahtui jo silloin, kun Venäjän sosialidemokratiaa kokonaisuutena ei tosiasiallisesti vielä ollut olemassa. Siitä lähtien Bund lakkaamatta kasvoi ja laajeni eroittautuen yhä enemmän Venäjän sosialidemokratian harmaiden päivien taustaa vasten... Mutta sitten

---

* Kts. Kasteljanskin toimittamaa „Kansallisuusliikkeen muodot“ etc., s. 772.

koittivat yhdeksäntoistasataluvun vuodet. Alkaa työväen joukkoliike. Puolan sosialidemokratia kasvaa ja vetää juutalaisia työläisiä joukkotaisteluun. Kasvaa Venäjän sosialidemokratia ja vetää puoleensa „bundilaisia“ työläisiä. Bundin kansalliset puitteet käyvät ahtaiksi, kun niiltä puuttuu alueperusta. Bundin eteen nousee kysymys: joko sulautua yleiseen kansainväliseen aaltoon tai puolustaa itsenäistä olemassaoloaan eksterritoriaalisenä järjestönä. Bund valitsee viimeksimainitun.

Näin syntyy „teoria“ Bundista „ainoana juutalaisen proletariaatin edustajana“.

Mutta tämän omituisen „teorian“ puolusteleminen vähänkään „yksinkertaisella“ tavalla käy mahdottomaksi. Oli tarpeen jonkinlainen „periaatteellinen“ alusta, „periaatteellinen“ oikeutus. Tällaiseksi alustaksi tulikin kansallinen kulttuuriautonomia. Bund tarttui siihen lainaten sen Itävallan sosialidemokratialta. Jollei itävaltalaisilla olisi tuollaista ohjelmaa ollut, niin Bund olisi keksinyt sen puolustellakseen „periaatteellisesti“ itsenäistä olemassaoloaan.

Aran yrityksen jälkeen v. 1901 (IV edustajakokous) Bund hyväksyi sitten lopullisesti „kansallisuusohjelman“ v. 1905 (VI edustajakokous).

Toinen seikka on juutalaisten erikoinen asema erillisinä kansallisina vähemmistöinä yhtenäisten alueiden toiskansallisten kiinteiden enemmistöjen sisällä. Sanoimme jo, että tällainen asema järkyttää juutalaisten olemassaoloa kansakuntana, saattaa heidät assimiloitumisen raiteille. Mutta se on objektiivinen prosessi. Subjektiivisesti se aiheuttaa juutalaisten mielessä vastavaikutuksen ja herättää kysymyksen

vähemmistökansallisuuksien oikeuksien takaamisesta, takeista assimiloitumista vastaan. Saarnatessaan juutalaisen „kansallisuuden“ elinkykyisyyttä Bund ei voinut olla asettumatta „takeiden“ kannalle. Ja asetuttuaan tälle kannalle se ei voinut olla hyväksymättä kansallista autonomiaa. Sillä jos Bund ylipäänsä saattoi tarttua johonkin autonomiaan, niin se saattoi tarttua ainoastaan kansalliseen autonomiaan, s.o. kansalliseen kulttuuriautonomiaan: juutalaisten alueellisesti valtiollisesta autonomiasta ei voinut olla puhettakaan, koska juutalaisilta puuttui määrätty yhtenäinen alue.

On kuvaavaa, että Bund on alusta alkaen korostanut kansallisen autonomian luonnetta vähemmistökansallisuuksien oikeuksien takeena, kansakuntain „vapaan kehityksen“ takeena. Ei ole sattuma sekään, että Bundin edustaja Goldblatt määritteli Venäjän sosialidemokratian II edustajakokouksessa kansallisen autonomian „laitoksiksi, jotka takaavat niille (kansakunnille. J. St.) kulttuurikehityksen täydellisen vapauden“*. Samanlaisen ehdotuksen tekivät Bundin raatteiden kannattajat IV Duuman sosialidemokraattisessa duumaryhmässä...

Näin astui Bund omituiselle juutalaisten kansallisen autonomian kannalle.

Edellä olemme eritelleet kansallista autonomiaa yleensä. Erittely osoitti, että kansallinen autonomia vie natsionalismiin. Tuonnempana näemme, että Bund on tullut samaan lopputulokseen. Mutta Bund katselee kansallista autonomiaa vielä erikoiselta puolelta, vähemmistökansallisuuksien oikeuksien takeiden kan-

* Kts. II puoluekokouksen pöytäkirjat, s. 176.

nalta. Tarkastakaamme kysymystä tältäkin, erikoiselta puolelta. Se on sitäkin välttämättömämpää, kun vähemmistökansallisuuksia — eikä yksistään juutalaisia — koskevalla kysymyksellä on sosialidemokratialle tärkeä merkitys.

Siis „laitokset, jotka takaavat“ kansakunnille „kulttuurikehityksen täydellisen vapauden“ (alleviivaus meidän. J. St.).

Mutta mitä ovat nämä „laitokset, jotka takaavat“ j.n.e.?

Niitä ovat ennen kaikkea Springerin ja Bauerin „kansallisuusneuvosto“, jonkinlainen kulttuuriasioita käsittelevä eduskunta.

Mutta voivatko nämä laitokset taata kansakunnalle „kulttuurikehityksen täydellisen vapauden“? Voivatko mitkään kulttuuriasioita käsittelevät eduskunnat varjella kansakuntia natsionalistisilta vainotoimpiteiltä?

Bund arvelee, että voivat.

Mutta historia osoittaa päinvastaista.

Venäjän Puolassa oli yhteen aikaan eduskunta, valtiollinen eduskunta, ja se tietysti yritti taata puolalaisten „kulttuurikehityksen“ vapauden, mutta se ei siinä onnistunut, vaan päinvastoin kaatui itse ylivoimaisessa taistelussa yleispoliittisia ehtoja vastaan Venäjällä.

Suomessa on jo kauan aikaa ollut eduskunta, joka niinkään yrittää varjella suomalaista kansallisuutta „hyökkäilyiltä“, mutta paljonko sen onnistuu tehdä tähän suuntaan, sen kaikki näkevät.

Tietysti eduskunnalla ja eduskunnalla on ero, ja demokraattisesti järjestetystä Suomen eduskunnasta

ei ole niin helppo suoriutua kuin aristokraattisesta Puolan eduskunnasta. Mutta ratkaisevana ei sittenkään ole itse eduskunta, vaan yleinen järjestelmä Venäjällä. Jos Venäjällä olisi nyt samanlainen aasialaisesti karkea yhteiskunnallinen ja valtiollinen järjestelmä kuin ennen, Puolan eduskunnan lakkauttamisen aikoina, niin Suomen eduskunnalle kävisi paljon huonommin. Sitäpaitsi Suomea vastaan suunnattu „hyökkäily“-politiikka on voimistumassa, eikä voida sanoa, että tämä politiikka kärsisi tappioita...

Kun näin on asianlaita vanhojen, historiallisesti muodostuneiden laitosten, valtiollisten eduskuntien suhteen, — niin sitä vähemmän voivat kansakuntien vapaata kehitystä taata nuoret eduskunnat, nuoret laitokset, ja vielä niin heikot kuin „kulttuuri“-eduskunnat.

Kysymys ei ilmeisesti ole „laitoksista“, vaan maassa vallitsevasta yleisestä järjestelmästä. Ellei maassa ole tapahtunut demokratisointia — ei ole myöskään kansallisuuksien „kulttuurikehityksen täydellisen vapauden“ takeita. Voidaan sanoa varmuudella, että mitä demokraattisempi maa on, sitä vähemmän on „hyökkäilyjä“ „kansallisuuksien vapauden“ kimppuun, sitä enemmän on takeita „hyökkäilyjä“ vastaan.

Venäjä on puoli-aasialainen maa, ja sentähden „hyökkäily“-politiikka saa siellä usein kaikkein karkeimmat muodot, pogromin muodot. Sanomattakin on selvää, että Venäjällä on „takeet“ typistetty äärimmäiseen vähimmäismäärään.

Saksa on jo Eurooppaa laajempine tai suppeampine poliittisine vapauksineen. Ei ole ihme, että

„hyökkäily“-politiikka ei saa siellä koskaan pogromin muotoa.

Ranskassa on tietysti sitäkin enemmän „takeita“, koska Ranska on demokraattisempi kuin Saksa.

Me emme edes puhukaan Sveitsistä, jossa sen korkean, vaikkakin porvarillisen, demokraattisuuden ansiosta kansallisuudet elävät vapaasti — samantekevää, ovatko ne vähemmistönä tai enemmistönä.

Suus Bund on väärällä tiellä väittäessään, että „laitokset“ sinänsä voivat taata kansallisuuksien täydellisen kulttuurikehityksen.

Voidaan huomauttaa, että Bund itse pitää demokratioimista Venäjällä „laitoksien luomisen“ ja vapauden takeiden ennakkoehtona. Mutta se ei ole totta. „Bundin VIII konferenssin selostuksesta“¹³⁷ nähdään, että Bund aikoo saada „laitokset“ Venäjän nykyisen järjestyksen pohjalla, juutalaisen seurakunnan „reformoimisen“ kautta.

„Seurakunta“, lausui tässä konferenssissa eräs Bundin johtajista, „voi muodostua tulevan kansallisen kulttuuriautonomian ytimeksi. Kansallinen kulttuuriautonomia on kansakunnan itsepalveluksen muoto, kansallisten tarpeiden tyydyttämisen muoto. Seurakuntamuodossa piilee sama sisältö. Nämä ovat saman ketjun renkaita, saman kehityksen vaiheita“*.

Pitäen tätä lähtökohtanaan konferenssi päätti, että on taisteltava „juutalaisen seurakunnan reformoimisen ja sen lainsäädännöllistä tietä maalliseksi laitokseksi muuttamisen puolesta“, laitokseksi, joka on järjestetty demokraattisesti** (alleviivaus meidän J. St.).

* Kts. „Selostus Bundin VIII konferenssista“, 1911, s. 62.

** Kts. sama, s. 83—84.

On selvää, että Bund ei pidä ehtona ja takeena Venäjän demokratisoimista, vaan se pitää niinä tulevaa juutalaisten „maallista laitosta“, joka saadaan „juutalaisen seurakunnan reformoimisen“ tietä, niin sanoaksemme „lainsäädännöllisessä“ järjestyksessä, Duuman kautta.

Mutta me olemme jo nähneet, että „laitokset“ sinänsä, ilman demokraattista järjestelmää koko valtiossa eivät voi olla „takeina“.

Mutta kuitenkin, miten on asianlaita tulevan demokraattisen järjestelmän vallitessa? Eivätköhän demokratisminkin vallitessa ole tarpeen erikoiset „kulttuurilaitokset, jotka takaavat“ j.n.e.? Kuinka on asianlaita tässä suhteessa esimerkiksi demokraattisessa Sveitsissä? Onko siellä erikoisia, Springerin „kansallisuusneuvoston“ tapaisia kulttuurilaitoksia? Niitä siellä ei ole. Mutta eivätkö tästä kärsi esimerkiksi siellä vähemmistönä olevien italialaisten kulttuuriedut? Siitä ei ole mitään kuulunut. Ja se onkin ymmärrettävää: demokratia Sveitsissä tekee tarpeettomiksi kaikenlaiset erikoiset kulttuuri-„laitokset“, jotka muka „takaavat“ j.n.e.

Siis voimattomia nykyisyydessä, tarpeettomia tulevaisuudessa — sellaisia ovat kansallisen kulttuuriautonomian laitokset, sellaista on kansallinen autonomia.

Mutta se käy sitäkin vahingollisemmaksi, kun sitä tyrkytetään „kansakunnalle“, jonka olemassaolo ja tulevaisuus ovat epäilyksen alaisia. Tällaisissa tapauksissa kansallisen autonomian kannattajien täytyy suojella ja konservoida „kansakunnan“ kaikkia erikoisuuksia, ei ainoastaan hyödyllisiä, vaan myöskin vahingollisia, saadakseen vain „pelastetuksi kansa-

kunnan" assimiloitumiselta, saadakse vain sen „säilymään“.

Bundin oli pakostakin astuttava tälle vaaralliselle polulle. Ja se todellakin astui tälle polulle. Tarkoitamme Bundin viimeisten konferenssien tunnettuja päätöksiä „sabatista“, „juutalaisten kielestä“ y.m.

Sosialidemokratia vaatii äidinkielen oikeuksia kaikille kansakunnille, mutta Bund ei tyydy tähän, — se vaatii, että „erikoisella sitkeydellä“ puolustetaan „juutalaisten kielen oikeuksia“ (alleviivaus meidän J. St.)*, ja tällöin itse Bund IV Duuman vaaleissa antaa „etutilan sille heistä (s. o. valitsijamiehistä), joka sitoutuu puolustamaan juutalaisten kielen oikeuksia“**.

Ei äidinkielen yleinen oikeus, vaan juutalaisten kielen, erikoiskielen erikoisoikeus! Taistelkoot eri kansallisuuksien työläiset ennen kaikkea oman kieltensä puolesta: juutalaiset juutalaisten kielen, gruusalaiset gruusian kielen j.n.e. puolesta. Taistelu kaikkien kansakuntien yleisen oikeuden puolesta on toisarvoinen asia. Te voitte olla tunnustamattakin kaikkien sorrettujen kansallisuuksien äidinkielen oikeutta, mutta jos te tunnustatte juutalaisten kielen oikeudet, niin tietäkää: Bund äänestää teitä, Bund „asettaa etutilalle“ teidät.

Mutta missä sitten Bund eroaa porvarillisista nationalisteista?

Sosialidemokratia vaatii yhtä pakollista lepopäivää viikossa, mutta Bund ei tyydy tähän, vaan se vaatii,

* Kts. „Selostus Bundin VIII konferenssista“, s. 85.

** Kts. „Selostus Bundin IX konferenssista“, 1912, s. 42.

että „lainsäädännöllisessä järjestyksessä“ „juutalaiselle proletariaatille taattaisiin oikeus sabbatin viettämiseen ja samalla poistettaisiin pakko viettää toistakin lepöpäivää“*.

Arvattavasti Bund „ottaa askeleen eteenpäin“ ja vaatii oikeutta kaikkien juutalaisten vanhojen juhlien viettämiseen. Ja jos Bundin onnettomuudeksi juutalaiset työläiset ovat vapautuneet ennakkoluuloista eivätkä halua viettää niitä, niin Bund agitatiollaan „sabbatin oikeuden“ puolesta muistuttelee heidän mieliinsä sabbattia, viljelee heidän keskuudessaan niin sanoaksemme „sabbattihenkeä“...

Hyvin ymmärrettäviä ovat senvuoksi puheenvuoronkäyttäjän „tuliset puheet“ Bundin VIII konferenssissa, kun he vaativat „juutalaisia sairaaloita“ ja perustelivat tätä vaatimustaan sillä, että „sairas tuntee olonsa mukavammaksi omien parissa“, että „juutalainen työläinen tuntee olonsa epämukavaksi puolalaisten työläisten parissa, hän tuntee voivansa hyvin juutalaisten kojukaupustelijain parissa“**.

Säilytettävä kaikki, mikä on juutalaista, konservoitava juutalaisten kaikki kansalliset erikoisuudet aina proletariaatille tietävästi vahingollisiin asti, aidattava juutalaiset kaikelta, mikä ei ole juutalaista, vieläpä järjestettävä erikoiset sairaalatkin — noin alas on Bund vajonnut!

Toveri Plehanov oli tuhat kertaa oikeassa sanoessaan, että Bund „mukauttaa sosialismin natsionalismiin“. Tietysti Vl. Kossovski ja hänen kaltaisensa

---

* Kts. „Selostus Bundin VIII konferenssista“, s. 83.

** Kts. sama, s. 68.

bundilaiset saattavat haukkua Plehanovia „demagogiksi“^{*198} — paperi sietää kaikkea, mutta niiden, jotka tuntevat Bundin toiminnan, ei ole vaikea ymmärtää, että nämä urheat miehet yksinkertaisesti pelkäävät sanoa totuutta itsestään ja turvautuvat voimasanoihin „demagogiasta“...

Mutta kun Bund jäi tällaiselle kannalle kansallisuuskysymyksessä, niin sen oli luonnollisesti astuttava organisatiokysymyksessäkin juutalaisten työläisten eristämisen raiteille, kansallisten kuuriain kannalle sosialidemokratian sisällä. Sellainen on kansallisen autonomian logiikka!

Ja Bund todellakin siirtyy „ainoana edustajana“ olemisen teoriasta työläisten välisten „kansallisten rajojen vetämisen“ teoriaan. Bund vaatii Venäjän sosialidemokratialta, että se „organisatoorisessa rakenteessaan vetäisi rajat kansallisuuksittain“^{**}. „Rajanvetämisestä“ se ottaa „askeleen eteenpäin“ „eristäytymisen“ teoriaan. Ilmankos Bundin VIII konferenssissa puhuttiin sellaista, että „kansallinen olemassaolo on eristäytymisessä“^{***}.

Organisatoorisessa federalismissa piilee hajaannuksen ja separatismien aineksia. Bund kulkee separatismia kohti.

Eikä se oikeastaan voi muualle kulkeakaan. Itsen olemassaolo eksteritoriaalisenä järjestönä ajaa sitä separatismien raiteille. Bundilla ei ole määrättyä yhtenäistä aluetta, se toimii „vierailta“ alueilla, kun

* Kts. „Nasha Zarja“, 1912, № 9—10, s. 120.

** Kts. „Tiedotus Bundin VII edustajakokouksesta“¹⁹⁹, s. 7.

*** Kts. „Selostus Bundin VIII konferenssista“, s. 72.

sitävastoin sen kanssa kosketuksissa olevat Puolan, Latvian ja Venäjän sosialidemokratiat ovat kansainvälisiä alueellisia kollektiiveja. Mutta tämä vie siihen, että jokainen näiden kollektiivien laajentuminen tietää „menetystä“ Bundille, sen toimikentän supistumista. Joko tahi: joko koko Venäjän sosialidemokratian on uudestijärjestäydyttävä kansallisen federalismin perustalle — ja silloin Bund voi „taata“ itselleen juutalaisen proletariaatin; tahi näiden kollektiivien alueellis-kansainvälinen periaate jää voimaan — ja silloin Bund muuttaa rakenteensa kansainvälisyyden perusteille, niinkuin Puolan ja Latvian sosialidemokratiassa on tapahtunut.

Tämä selittääkin sen, miksi Bund on alun pitäen vaatinut „Venäjän sosialidemokratian uudelleen järjestämistä federatiivisille perusteille“*.

Vuonna 1906 Bund antoi periksi joukkojen keskuudesta nousseelle yhdistymisaallolle ja valitsi keskitien liittyen Venäjän sosialidemokratiaan. Mutta kuinka se siihen liittyi? Kun Puolan ja Latvian sosialidemokratiat liittyivät rauhallista yhteistyötä varten, niin Bund liittyi tarkoituksella käydä sotaa federation puolesta. Bundilaisten johtaja Medem sanoikin silloin:

„Me emme liity idyllin vuoksi, vaan taistelua varten. Idylliä ei ole, ja sitä voivat lähitulevaisuudessa odottaa vain Manilovit. Bundin on liityttävä puolueeseen aseistettuna kiireestä kantapään asti“**.

---

* Kts. „Kysymykseen kansallisesta autonomiasta ja Venäjän sosialidemokratian uudestijärjestämisestä federatiivisille perusteille“, 1902, Bundin julkaisu.

** Kts. „Nashe Slovo“ № 3, s. 24, Vilna, 1906.

Olisi virhe pitää tätä Medemin pahana tahtona. Kysymys ei ole pahasta tahdosta, vaan Bundin erikoisesta asenteesta, jonka takia se ei voi olla taistelematta Venäjän sosialidemokratiaa vastaan, joka rakentuu internationalismin perusteille. Ja taistellesaan sitä vastaan Bund on luonnollisesti loukannut yhtenäisyyden etuja. Vihdoin Bund menee niin pitkälle, että se muodollisestikin katkaisee välinsä Venäjän sosialidemokratiaan rikkoen sääntöjä ja yhtyen IV Duuman vaaleissa puolalaisiin natsionalisteihin Puolan sosialidemokraatteja vastaan.

Bund oli nähtävästi sitä mieltä, että välien katkaiseminen turvaa parhaiten sen itsenäisyyden.

Näin organisatorisen „rajanvetämisen“ „periaate“ johti separatismiin, täydelliseen välienkatkaisemiseen.

Väitellessään federalismista vanhan „Iskran“¹⁴⁰ kanssa Bund kirjoitti aikoinaan:

„Iskra“ tahtoo saada meidät vakuuttuneiksi siitä, että Bundin federatiiviset suhteet Venäjän sosialidemokratiaan pakostakin heikentävät yhteyttä niiden välillä. Me emme voi kumota tätä mielipidettä vetoamalla käytäntöön Venäjällä siitä yksinkertaisesta syystä, että Venäjän sosialidemokratia ei ole federatiivinen yhteenliittymä. Mutta me voimme vedota sosialidemokratian erittäin opettavaiseen kokemukseen Itävallassa, missä se on omaksunut federatiivisen luonteen vuoden 1897 puoluepäivien päätöksen perusteella“*.

Tämä on kirjoitettu v. 1902.

Mutta nyt on meillä vuosi 1913. Meillä on nyt sekä Venäjän „käytäntö“ että „Itävallan sosialidemokratian kokemus“.

---

* Kts. „Kysymykseen kansallisesta autonomiasta“ etc., 1902, s. 17, Bundin julkaisu.

Mitä ne osoittavat?

Aloitamme „Itävallan sosialidemokratian erittäin opettavaisesta kokemuksesta“. Vielä vuoteen 1896 Itävallassa oli yhtenäinen sosialidemokraattinen puolue. Mainittuna vuonna tshekkiläiset ensi kerran vaativat Lontoon kansainvälisessä kongressissa omaa edustajistoaan ja saavat sen. Vuonna 1897 Wienin puoluepäivillä (Wimbergissä) yhtenäinen puolue muodollisesti lakkautetaan ja sen tilalle pystytetään kuuden kansallisen „socialidemokraattisen ryhmän“ federatiivinen liitto. Edelleen nämä „ryhmät“ muuttuvat itsenäisiksi puolueiksi. Puolueet katkaisevat vähin erin keskinäiset yhteytensä. Puolueiden perässä pirstoutuu parlamenttiryhmä — muodostetaan kansallisia „klubeja“. Sitten tulee ammattiliittojen vuoro, jotka myös pirstotaan kansallisuuksittain. Mennään jopa osuuskuntiin saakka, joiden pirstomiseen tshekkiläiset separatistit kehoittavat työläisiä*. Me emme edes puhukaan siitä, että separatistinen agitatio heikentää työläisissä solidaarisuuden tuntoa ja sysää heitä usein lakonrikkuruuteen.

Näin siis „Itävallan sosialidemokratian erittäin opettavainen kokemus“ puhuu Bundia *vastaan* ja vanhan „Iskran“ puolesta. Federalismi Itävallan puolueessa on vienyt mitä rumimpaan separatismiin, työväenliikkeen yhtenäisyyden hajottamiseen.

Edellä näimme, että „käytäntö Venäjällä“ puhuu samaa. Bundilaiset separatistit, samoin kuin tshekkiläiset, ovat katkaisseet suhteensa yhteiseen Venäjän

---

* Kts. „Dokumente des Separatismus“, sanat Vanekin¹⁴¹ kirjasta. s. 29.

socialidemokratiaan. Mitä tulee ammattiliittoihin, bundilaisiin ammattiliittoihin, niin ne oli alunperin järjestetty kansallisuusperusteelle, s.o. irralleen muiden kansallisuuksien työläisistä.

Täydellinen eristäytyminen, täydellinen välien katkaiseminen — siinä on federalismin „venäläisen käytännön“ tulos.

Ei ole ihme, että tällainen asiointi vaikuttaa työläisiin solidaarisuuden tuntoa heikentävästi ja demoralisoivasti, ja tämä demoralisatio saa sijaa myös Bundissa. Tarkoitamme juutalaisten ja puolalaisten työläisten välisiä yhä uusiintuvia yhteenottoja työttömyyden pohjalla. Tämän johdosta Bundin IX konferenssissa kuultiin tällaisia puheita:

„... Me pidämme puolalaisia työläisiä, jotka meitä ahdistelevat, pogromien toimeenpanijoina, keltaisina, emmekä kannata heidän lakkojaan, vaan rikomme ne. Toiseksi, ahdisteluun me vastaamme ahdistelulla: vastaukseksi siihen, että juutalaisia työläisiä ei päästetä tehtaisiin, me emme päästä puolalaisia työläisiä käsityöverstaisiin... Ellemme me ota omiin käsiimme tätä asiaa, niin työläiset menevät toisten perässä“* (alleviivaus meidän J. St.).

Näin puhutaan solidaarisuudesta Bundin konferenssissa.

„Rajanvetämisessä“ ja „eristäytymisessä“ ei voida enää pitemmälle päästä. Bund on saavuttanut päämääränsä: se menee rajan vetämisessä eri kansallisuuksien työläisten välille aina tappeluun ja lakonrikkuruuteen asti. Muuta ei voida tehdä: „ellemme me ota omiin käsiimme tätä asiaa, niin työläiset menevät toisten perässä“...

* Kts. „Selostus Bundin IX konferenssista“, s. 19.

Työväenliikkeen hajoittaminen, demoralisatio sosialidemokratian riveissä — siihen vie Bundin federalismi.

Näin ollen kansallisen kulttuuriautonomian aate ja sen luoma ilmapiiri on osoittautunut Venäjällä vielä turmiollisemmaksi kuin Itävallassa.

VI

KAUKAASIALAISET, LIKVIDAATTORIEN KONFERENSSI

Edellä olemme puhuneet Kaukaasian sosialidemokraattien erään osan horjahteluista, sen osan, joka ei kyennyt vastustamaan natsionalistista „kulkutautia“. Nämä horjahtelut ilmenivät siinä, että mainitut sosialidemokraatit seurasivat — niin kummallista kuin se onkin — Bundin jälkiä julistaen kansallista kulttuuriautonomiamia.

Alueellinen autonomia koko Kaukaasialle ja kansallinen kulttuuriautonomia Kaukaasiaan kuuluville kansakunnille — näin määrittelevät vaatimuksensa nuo sosialidemokraatit, jotka ohimennen sanoen ovat samalla kannalla kuin venäläiset likvidaattorit.

Kuulkaamme, mitä sanoo heidän tunnustettu johtajansa, kuulu N.

„Kaikeille on tunnettu asia, että Kaukaasia eroaa suuresti maan keskiosan lääneistä niin väestönsä rotukokoonpanon puolesta kuin myöskin alueensa ja maatalouskulttuurinsa puolesta. Tällaisen alueen hyväksikäyttö ja aineellinen kehittäminen edellyttää paikallisia työntekijöitä, paikallisten erikoisuuksien tuntijoita, jotka ovat tottuneet paikalliseen ilmastoon ja kulttuuriin. On välttämätöntä, että kaikki lait, joilla pyritään edistämään paikallisen alueen hyväksikäyttöä, julkaistaan paikankäällä ja toteute-

taan paikallisilla voimilla. Siis Kaukaasian itsehallinnan keskuselimen toimivaltaan kuuluu lakien julkaiseminen paikallisista kysymyksistä... Niinmuodoin Kaukaasian keskuksen tehtävä on sellaisten lakien julkaiseminen, joilla pyritään edistämään paikallisen alueen taloudellista hyväksikäyttöä. alueen aineellista kukoistusta**.

Siis Kaukaasian alueautonomia.

Jos jätetään sivuun N:n perustelu, joka on hieman sekava ja puiseva, on myönnettävä, että johtopäätös hänellä on oikea. Kaukaasian alueautonomia, joka toimii yleisvaltakunnallisen perustuslain puitteissa, mitä N:kään ei kiellä, on todellakin välttämätön tämän alueen kokoonpanon ja elinehtojen erikoisuuksien vuoksi. Tämän on tunnustanut myös Venäjän sosialidemokratia, joka II edustajakokouksessaan vaati „alueellista itsehallintoa niille reunamaille, jotka elinehtojensa ja väestön kokoonpanon puolesta eroavat varsinais-venäläisistä alueista“.

Esittäessään tämän pykälän II edustajakokouksen harkittavaksi, Martov perusteli sitä sillä, että „Venäjän tavattoman laaja alue ja keskitetyn hallintomme kokemus antavat meille aiheen pitää välttämättömänä ja tarkoituksenmukaisena alueellista itsehallintoa sellaisia suuria alueita varten kuin Suomi, Puola, Liettua ja Kaukaasia“.

Mutta tästä seuraa, että alueellisella itsehallinnolla on ymmärrettävä alueautonomiaa.

Mutta N. menee pitemmälle. Hänen mielipiteensä mukaan Kaukaasian alueautonomia „käsittää vain yhden puolen kysymyksestä“.

* Kts. gruusialainen lehti „Tshveni Tshovreba“ („Elämämme“) 142, 1912, № 12.

„Tähän saakka olemme puhuneet vain paikallisen elämän aineellisesta kehittämisestä. Mutta alueen taloudellista kehitystä edistää paitsi taloudellinen toiminta myöskin henkinen, kulttuuri-toiminta“... „Sivistykseltään voimakas kansakunta on voimakas myös taloudellisella alalla“... „Mutta kansakunnan kulttuurikehitys on mahdollinen vain kansallisella kielellä“... „Sen vuoksi kaikki äidinkieleen liittyvät kysymykset ovat kansallisia kulttuurikysymyksiä. Tällaisia ovat valistus-, oikeudenkäyttö-, kirkko-, kirjallisuus-, taide-, tiede-, teatteri- y.m. kysymykset. Kun alueen aineellinen kehitys liittyy kansakuntaa yhteen, niin kansallinen kulttuuritoiminta eroittaa niitä toisistaan asettaen kunkin niistä eri urille. Ensinmainitunlainen toiminta on sidottu määrättyyn alueeseen“... „Niin ei ole kansallisen kulttuuritoiminnan laita. Se ei ole sidottu määrättyyn alueeseen, vaan määrätyn kansakunnan olemassaoloon. Gruusian kielen kohtalot kiinnostavat gruusialaista, asuipa hän missä tahansa. Olisi suurta typeryyttä sanoa, että gruusialainen kulttuuri koskee ainoastaan Gruusiassa asuvia gruusialaisia. Ottakaamme esimerkiksi Armenian kirkko. Sen asiain hoitamiseen osallistuvat eri alueilla ja eri valtioissa asuvat armenialaiset. Tässä ei alue näyttele mitään osaa. Tai toinen esimerkki: Gruusian museon perustaminen kiinnostaa niin Tiflisiin kuin Bakun, Kutaisin, Pietarin j.n.e. gruusialaisia. Siis kaikkien kansallisten kulttuuriasiain hoito ja ohjaus on jätettävä itselleen asiaa harrastaville kansakunnille. Me julistamme Kaukaasian kansallisuuksien kansallista kulttuuriautonomiaa“*.

Lyhyemmin sanoen: koska kulttuuri ei ole alue eikä alue ole kulttuuri, niin kansallinen kulttuuriautonomia on välttämätön. Siinä kaikki, mitä N. voi sanoa viime-mainitun puolesta.

Emme koskettele tässä enää kansallista kulttuuriautonomiaa yleensä: edellä puhuimme jo sen kielteisestä luonteesta. Tahtoisimme vain panna merkille,

---

* Kts. gruusialainen lehti „Tshveni Tshovreba“, 1912, № 12.

että yleensäkin kelpaamaton kansallinen kulttuuri-autonomia on sitäkin mielettömämpää ja tyhjänpäiväisempää Kaukaasian olojen kannalta katsoen.

Ja nimenomaan seuraavista syistä.

Kansallinen kulttuuriautonomia edellyttää enemmän tai vähemmän kehittyneitä kansallisuuksia, joilla on kehittynyt kulttuuri ja kirjallisuus. Ilman näitä ehtoja tuo autonomia menettää kaiken merkityksensä, muuttuu järjettömyydeksi. Mutta Kaukaasiassa on koko joukko kansallisuuksia, joilla on alkeellinen kulttuuri, erikoinen kieli, mutta ei ole omaa kirjallisuutta, kansallisuuksia, jotka sen lisäksi ovat siirtymisasteella, osaksi assimiloituvat, osaksi kehittyvät edelleen. Kuinka on niihin sovellettava kansallista kulttuuriautonomiata? Kuinka on meneteltävä tällaisiin kansallisiin nähden? Miten niitä on „järjestettävä“ eri kansallisiksi kulttuuriliitoiksi, jota kansallinen kulttuuriautonomia epäilemättä edellyttää?

Miten on meneteltävä mingreelien, abhaazien, adzhaarien, svanien, lezgiläisten y.m. suhteen, jotka puhuvat eri kieltä, mutta joilla ei ole omaa kirjallisuutta? Mihin kansakuntiin ne on luettava? Onko mahdollista „järjestää“ ne kansallisuusliitoiksi? Minälaisten „kulttuuriasiain“ ympärille ne on „järjestettävä“?

Miten on meneteltävä osetiineihin nähden, joista taka-kaukaasialaiset osetiinit assimiloituvat (mutta eivät ole vielä läheskään assimiloituneet) gruusialaisiin, mutta etu-kaukaasialaiset osaksi assimiloituvat venäläisiin, osaksi kehittyvät edelleen luoden oman kirjallisuutensa? Kuinka ne on „järjestettävä“ yhte-näiseksi kansallisuusliitoksi?

Mihin kansallisuusliittoon on luettava adzhaarit, jotka puhuvat gruusian kieltä, mutta joilla on turkkilainen kulttuuri ja jotka tunnustavat islamin uskoa? Eiköhän heidät ole „järjestettävä“ eroon gruusialaisista uskonto-asiain pohjalla ja yhteen gruusialaisten kanssa muiden kulttuuri-asiain pohjalla? Entä kobuletsit? Entä inguushit? Entä ingiloitsit?

Mikä autonomia se on, joka sulkee pois luettelosta kokonaisen joukon kansallisuuksia?

Ei, se ei ole kansallisuuskysymyksen ratkaisu, vaan joutavan mielikuvituksen hedelmä.

Mutta otaksukaamme mahdoton mahdolliseksi ja olettakaamme, että meidän N:imme kansallinen kulttuuriautonomia toteutuisi. Mihin se vie, minkälaisiin tuloksiin? Ottakaamme esimerkiksi Taka-Kaukaasian tataarit, joista aivan mitätön osa on lukutaitoisia, kouluineen, joiden johdossa ovat kaikkivoivat mullat, kulttuureineen, joka on uskonnollisen hengen läpitu-kema... Ei ole vaikea ymmärtää, että heidän „järjestämisenä“ kansalliseksi kulttuuriliitoksi merkitsee mullain asettamista heidän johtoonsa, se merkitsee heidän jättämistään taantumuksellisten mullain raadeltaviksi, se merkitsee uuden linnakkeen rakentamista tataarilaisjoukkojen henkistä orjuuttamista varten näiden pahimmille vihollisille.

Mutta mistä lähtien sosialidemokraatit ovat ryhtyneet valamaan vettä taantumuksellisten myllyyn?

Taka-Kaukaasian tataarien eroittaminen kansalliseksi kulttuuriliitoksi, joka saattaa joukot pahimpain taantumuksellisten orjuuteen, — eivätkö Kaukaasian likvidaattorit kyenneet „julistamaan“ mitään sen parempaa?..

Ei, tuo ei ole kansallisuuskysymyksen ratkaisu.

Kansallisuuskysymys Kaukaasiassa voidaan ratkaista vain saamalla kehityksessään myöhästyneet kansakunnat ja kansallisuudet yhteiseen korkeamman kulttuurin uomaan. Vain tällainen ratkaisu voi olla edistyksellinen ja sosialidemokratialle kelpaava. Kaukaasian alueautonomia onkin sen takia kelpaava, että se vetää myöhästyneet kansakunnat yhteiseen kulttuurikehitykseen, auttaa niitä pääsemään ulos pikkukansallisen sulkeutuneisuuden kuoresta, sysää niitä eteenpäin ja helpottaa niiden pääsemistä osalliseksi korkeamman kulttuurin hyvyyksistä. Sitä vastoin kansallinen kulttuuriautonomia vaikuttaa suorastaan päinvastaiseen suuntaan, sillä se sulkee kansakunnat vanhoihin kuoriin, sitoo ne kulttuurin alemmalle kehitysasteelle ja estää niitä kohoamasta kulttuurin korkeammalle asteelle.

Siten kansallinen autonomia tekee tehottomiksi alueautonomian myönteiset puolet, muuttaa viimemainitun nollan arvoiseksi.

Juuri tämän takia ei kelpaa sekään autonomian sekatyyppejä, kansallisen kulttuuriautonomian ja alueautonomian yhdistelmä, jota N. ehdottaa. Tämä luonnonvastainen yhdistelmä ei asiaa paranna, vaan huonontaa, sillä sen lisäksi, että se pidättää myöhästyneiden kansakuntien kehitystä, se vielä muuttaa alueautonomian niiden kansakuntien yhteentörmäysten areenaksi, jotka ovat järjestäytyneet kansallisuusliitoiksi.

Näinmuodoin yleensä kelpaamaton kansallinen kulttuuriautonomia muuttuisi Kaukaasiassa mielettömäksi taantumukseksi hankkeeksi.

Tällainen on N:n ja hänen kaukaasialaisten hengenheimolaistensa kansallinen kulttuuriautonomia.

Ottavatko kaukaasialaiset likvidaattorit „askeleen eteenpäin“ ja seuraavatko he Bundin jälkiä myös organisatiokysymyksessä — sen näyttää tulevaisuus. Tähän asti sosialidemokratian historiassa on federalismi organisatiossa aina edeltänyt kansallista autonomiaa ohjelmassa. Itävallan sosialidemokraatit ottivat jo vuodesta 1897 alkaen käytäntöön järjestöfederalismin ja vasta kahden vuoden kuluttua (1899) hyväksyivät kansallisen autonomian. Bundilaiset puhuivat ensi kerran selvästi kansallisesta autonomiasta vuonna 1901; sen sijaan järjestöfederalismia he käyttivät jo vuodesta 1897 alkaen.

Kaukaasian likvidaattorit aloittivat asian loppupäästä — kansallisesta autonomiasta. Jos he edelleenkin seuraavat Bundin jälkiä, niin heidän pitää ensin hajoittaa koko nykyinen järjestörakennus, joka pystytettiin jo 90-luvun lopulla internationalismin perusteille.

Mutta yhtä helppoa kuin oli työläisille vielä toistaiseksi käsittämättömän kansallisen autonomian hyväksyminen, yhtä vaikeaa on oleva Kaukaasian kaikkien kansallisuuksien vaaliman ja hoitaman, vuosien varrella pystytetyn rakennuksen hajoittaminen. Ei tarvitse muuta kuin ryhtyä tähän Herostratos-hankkeeseen, niin työläiset näkevät ja ymmärtävät kansallisen kulttuuriautonomian natsionalistisen olemuksen.

Kun kaukaasialaiset ratkaisevat kansallisuuskysymystä tavanomaisin keinoin, suullisen keskustelun ja

kirjallisen väittelyn tietä, niin likvidaattorien yleisvenäläinen konferenssi keksi aivan epätavallisen menetelmän. Helpon ja yksinkertaisen menetelmän. Kuulkaa:

„Kuultuaan Kaukaasian edustajiston tiedoituksen... kansallisen kulttuuriautonomian vaatimuksen asettamisen välttämättömyydestä ja lausumatta kantaansa tämän vaatimuksen sisällöstä konferenssi toteaa, että ohjelman sen pykälän tällainen tulkinta, jossa tunnustetaan jokaiselle kansallisuudelle itsemääräämisoikeus, ei käy ristiin viimemainitun täsmällisen ajatuksen kanssa“.

Siis ennen kaikkea — „lausumatta kantaansa tämän“ kysymyksen „sisällöstä“ ja sitten — „todeta“. Omituinen menetelmä...

Mitä tuo omituinen konferenssi sitten „toteaa“?

Sen, että kansallisen kulttuuriautonomian „vaatimus“ „ei käy ristiin“ ohjelman „täsmällisen ajatuksen kanssa“, jossa tunnustetaan kansakuntain itsemääräämisoikeus.

Eritelkäämme tuo väite.

Itsemääräämistä koskevassa pykälässä puhutaan kansakuntain oikeuksista. Tämän pykälän mukaan kansakunnilla on oikeus paitsi autonomiaan, myöskin eroamiseen. Puhe on valtiollisesta itsemääräämisestä. Ketä likvidaattorit tahtoivat pettää yrittäessään kierosti uudelleen tulkita tätä jo kauan sitten koko kansainvälisessä sosialidemokratiassa määriteltyä kansakuntain valtiollisen itsemääräämisen oikeutta?

Tai kenties likvidaattorit alkavat kiemurrella ja puolustaa itseään sofismilla: kansallinen kulttuuriautonomia muka „ei käy ristiin“ kansakuntain oikeuksien kanssa? Siis jos jonkin valtion kaikki kansakunnat suostuvat järjestämään asiansa kansallisen

kulttuuriautonomian perustalla, niin niillä, tuolla kansakuntain summalla, on siihen täysi oikeus, eikä kukaan voi niille tyrkyttää väkivalloin muuta valtiollisen elämän muotoa. Tämä on sekä uutta että älykäästä. Eiköhän lisättäisi, että yleensä sanoen kansakunnilla on oikeus kumota perustuslakinsa, vaihtaa se mielivallan järjestelmään, palata takaisin vanhaan järjestelmään, sillä kansakunnilla ja ainoastaan itsellään kansakunnilla on oikeus määrätä omasta kohtalostaan. Toistamme: tässä mielessä ei kansallinen kulttuuriautonomia eikä mikään muukaan kansallinen taantumuksellisuus „käy ristiin“ **kansakuntain oikeuksien kanssa.**

Tätäkö arvoisa konferenssi tahtoi sanoa?

Ei, ei sitä. Se sanoo suoraan, että kansallinen kulttuuriautonomia „ei käy ristiin“ ei kansakuntain oikeuksien, vaan **ohjelman „täsmällisen ajatuksen kanssa“.** Tässä on puhe ohjelmasta eikä kansakuntain oikeuksista.

Se on ymmärrettävääkin. Jos likvidaattorien konferenssin puoleen olisi kääntynyt joku kansakunta, niin konferenssi olisi voinut suoraan todeta, että kansakunnalla on oikeus kansalliseen kulttuuriautonomiaan. Mutta konferenssin puoleen ei kääntynyt kansakunta, vaan Kaukaasian sosialidemokraattien, tosin huonojen sosialidemokraattien, mutta kuitenkin sosialidemokraattien „edustajisto“. Eivätkä he esittäneet kysymystä kansakuntien oikeuksista, vaan siitä, onko kansallinen kulttuuriautonomia ristiriidassa **sosialidemokratian periaatteiden kanssa, käykö se „ristiin“ sosialidemokratian ohjelman „täsmällisen ajatuksen kanssa“?**

Siis kansakuntien oikeudet ja sosialidemokratian ohjelman „täsmällinen ajatus“ eivät ole yksi ja sama asia.

Ilmeisesti on sellaisiakin vaatimuksia, jotka, vaikka eivät käy ristiin kansakuntien oikeuksien kanssa, voivat käydä ristiin ohjelman „täsmällisen ajatuksen“ kanssa.

Esimerkki. Sosialidemokraattien ohjelmassa on pykälä uskonnonvapaudesta. Tämän pykälän mukaan jokaisella ihmisryhmällä on oikeus tunnustaa mitä uskontoa tahansa: katolisuutta, kreikkalaiskatolisuutta j.n.e. Sosialidemokratia taistelee kaikkia uskonnollisia vainotoimenpiteitä vastaan, kreikkalaiskatolisten, katolisten ja protestanttien ahdistelua vastaan. Merkitseekö tämä sitä, että katolisuus ja protestanttisuus j.n.e. „eivät käy ristiin“ ohjelman „täsmällisen ajatuksen kanssa“? Ei, ei merkitse. Sosialidemokratia tulee aina vastustamaan katolisuuden ja protestanttisuuden vainoamista, se tulee aina puolustamaan kansakuntien oikeutta tunnustaa mitä uskontoa tahansa, mutta samalla se, lähtien oikein ymmärretyistä proletariaatin eduista, tulee harjoittamaan agitatiota sekä katolisuutta, protestanttisuutta että kreikkalaiskatolisuutta vastaan viedäkseen sosialistisen maailmankatsomuksen voittoon.

Ja se on tekevä näin siksi, että protestanttisuus, katolisuus, kreikkalaiskatolisuus j.n.e. epäilemättä „käyvät ristiin“ ohjelman „täsmällisen ajatuksen kanssa“, s.o. oikein ymmärrettyjen proletariaatin etujen kanssa.

Samaa on sanottava itsemääräämisestä. Kansakunnilla on oikeus järjestää asiansa oman tahtonsa

mukaan, niillä on oikeus säilyttää mikä kansallinen laitoksensa tahansa, sekä vahingollinen että hyödyllinen, kukaan ei saa (kenelläkään ei ole oikeutta!) väkivaltaisesti puuttua kansakuntien elämää. Mutta tämä ei vielä merkitse sitä, etteikö sosialidemokratia tule taistelemaan ja harjoittamaan agitatiota kansakuntien vahingollisia laitoksia vastaan, kansakuntien epätarkoituksenmukaisia vaatimuksia vastaan. Päinvastoin, sosialidemokratia on velvollinen harjoittamaan tällaista agitatiota ja vaikuttamaan kansakuntien tahtoon niin, että kansakunnat järjestäisivät olonsa proletariaatin etuja parhaiten vastaavalla tavalla. Juuri tämän takia sosialidemokratia, taistellessaan kansakuntien itsemääräämisoikeuden puolesta, harjoittaa samaan aikaan agitatiota, sanokaamme, sekä tataarien eroamista vastaan että Kaukaasian kansakuntain kansallista kulttuuriautonomiamia vastaan, sillä vaikka kumpikaan ei käy ristiin näiden kansakuntien oikeuksien kanssa, ne kuitenkin käyvät ristiin ohjelman „täsmällisen ajatuksen kanssa“, s.o. Kaukaasian proletariaatin etujen kanssa.

Ilmeisesti „kansakuntien oikeudet“ ja ohjelman „täsmällinen ajatus“ ovat kaksi aivan eri asiaa. Kun ohjelman „täsmällinen ajatus“ ilmaisee proletariaatin etuja, jotka on tieteellisesti määritelty sen ohjelmassa, niin kansakuntain oikeudet saattavat ilmaista minkä luokan etuja tahansa — porvariston, ylimystön, papiston j.n.e., näiden luokkien voimasta ja vaikutuksesta riippuen. Täällä — marxilaisen velvollisuudet, tuolla — erilaisista luokista muodostuneiden kansakuntien oikeudet. Kansakuntien oikeudet ja sosialidemokratian periaatteet saattavat „käydä ristiin“ toistensa kanssa

tai olla käymättä, samoin kuin sanokaamme Kheopsin pyramidi likvidaattorien kuulun konferenssin kanssa. Ne eivät yksinkertaisesti ole verrattavissa toisiinsa.

Mutta tästä seuraa, että arvoisa konferenssi on mitä anteeksiantamattomimmalla tavalla sotkenut toisiinsa kaksi tyyten erilaista asiaa. Tuloksena ei ollut kansallisuuskysymyksen ratkaisu, vaan tolkuttomuus, jonka mukaan kansakuntain oikeudet ja sosialidemokratian periaatteet „eivät käy ristiin“ toistensa kanssa — siis jokainen kansakuntain vaatimus voidaan sovittaa yhteen proletariaatin etujen kanssa, siis itsemääräämiseen pyrkivien kansakuntien mikään vaatimus „ei käy ristiin“ ohjelman „täsmällisen ajatuksen kanssa“!

Siinä ei ole siekailtu logiikan kanssa...

Tämän tolkuttomuuden pohjalla onkin syntynyt se nyt niin kuuluisaksi tullut likvidaattorien konferenssin päätös, jonka mukaan kansallisen kulttuuri-autonomian vaatimus „ei käy ristiin“ ohjelman „täsmällisen ajatuksen kanssa“.

Mutta likvidaattorien konferenssi rikkoo muutakin kuin logiikan lait.

Hyväksyessään kansallisen kulttuuriautonomian se rikkoo myöskin velvollisuutensa Venäjän sosialidemokratiaa kohtaan. Se rikkoo mitä räikeimmällä tavalla ohjelman „täsmällisen ajatuksen“, sillä tunnettua on, että II puoluekokous, joka ohjelman hyväksyi, hylkäsi jyrkästi kansallisen kulttuuriautonomian. Näin puhuttiin tästä asiasta tuossa edustajakokouksessa:

„Goldblatt (bundilainen): ...Minä pidän välttämättömänä erikoisten laitosten luomista, jotka takaisivat kansallisuuksien kulttuurikehityksen vapauden, ja sentähden ehdotan lisättäväksi

pykälään 8 — „ja laitosten luomiseen, jotka takaavat niille kulttuurikehityksen täydellisen vapauden“ (kuten tunnettua tämä on kansallisen kulttuuriautonomian bundilainen sanamuoto. J. St.).

Martynov huomauttaa, että yleisten laitosten pitää olla niin rakennettuja, että ne turvaavat myöskin osaedut. On mahdoton luoda mitään erikoista laitosta, joka turvaisi kansallisuuden kulttuurikehityksen vapauden.

Jegorov: Kansallisuutta koskevassa kysymyksessä me voimme hyväksyä ainoastaan kielteisiä ehdotuksia, s.o. me vastustamme kansallisuuden kaikkia ahdisteluja. Mutta meillä sosialidemokraatteina ei ole mitään tekemistä sen kanssa, kehittykö joku kansallisuus sellaisenaan. Se on luonnonvoimaisen prosessin asia.

Koltsov: Bundin edustajat loukkaantuvat aina, kun tulee puheeksi heidän natsionalisminsa. Kuitenkin se korjausehdotus, minkä Bundin edustaja esitti, on luonteeltaan puhtaasti natsionalistinen. Meiltä vaaditaan pelkkiä hyökkäysoitoja jopa niidenkin kansallisuuksien tukemiseksi, jotka vähitellen kuolevat sukupuuttoon.“

...Tuloksena oli, että „Goldblattin korjausehdotus hylättiin äänten enemmistöllä kolmea vastaan“.

Siis selvää on, että likvidaattorien konferenssi „kävi ristiin“ ohjelman „täsmällisen ajatuksen kanssa“. Se rikkoi ohjelmaa.

Nyt likvidaattorit yrittävät puolustautua vetoamalla Tukholman puoluekokoukseen, joka muka antoi hyväksymisensä kansalliselle kulttuuriautonomialle. Niinpä Vl. Kossovski kirjoittaa:

„Kuten tunnettua, Tukholman puoluekokouksessa hyväksytyn sopimuksen mukaan Bundille suotiin oikeus säilyttää kansallisuusohjelmansa (kunnes kansallisuuskysymys ratkaistaan yleisessä puoluekokouksessa). Tämä puoluekokous myönsi, että kansallinen kulttuuriautonomia ei ainakaan ole ristiriidassa yleisen puolueohjelman kanssa“*.

* Kts. „Nasha Zarja“, 1912, № 9-10, s. 120.

Mutta likvidaattorien yritykset olivat turhia. Puoluekokous Tukholmassa ei aikonutkaan antaa hyväksymistään Bundin ohjelmalle — se vain suostui toistaiseksi jättämään kysymyksen avoimeksi. Urhealla Kossovskilla ei riittänyt miehuutta sanoa koko totuutta. Mutta tosiasiat puhuvat itse puolestaan. Ne ovat tällaisia:

„Galín esittää korjausehdotuksen: „Kysymys kansallisuusohjelmasta jätetään avoimeksi, koska puoluekokous ei ole sitä käsitellyt“. (Puolesta 50 ääntä, vastaan 32.)

Ääni. Mitä merkitsee — avoimeksi?

Puheenjohtaja. Kun sanomme, että kansallisuuskysymys jätetään avoimeksi, niin se merkitsee, että Bund voi seuraavaan puoluekokoukseen asti pitää päätöksensä tässä kysymyksessä** (alleviivaus meidän. J. St.).

Kuten näette, puoluekokous ei edes „käsitellyt“ kysymystä Bundin kansallisuusohjelmasta — se yksinkertaisesti jätti sen „avoimeksi“ antaen Bundille mahdollisuuden itse ratkaista ohjelmansa kohtalon seuraavaan yleiseen puoluekokoukseen asti. Toisin sanoen: puoluekokous Tukholmassa vältti tätä kysymystä antamatta kansallisesta kulttuuriautonomiasta arviota puoleen tai toiseen.

Sitä vastoin likvidaattorien konferenssi antaa mitä määritellyimmän arvion asiasta, tunnustaa kansallisen kulttuuriautonomian kelpaavaksi ja antaa sille vahvistuksensa puolueen ohjelman nimessä.

Ero on silmiinpistävä.

Näin ollen likvidaattorien konferenssi, kaikista kieroiluista huolimatta, ei vienyt kansallisuuskysymystä askeltakaan eteenpäin.

* Kts. „Nashe Slovo“, № 8, 1906, s. 53.

Liehittely Bundin ja kaukaasialaisten kansallisten likvidaattorien edessä — siinä kaikki, mihin se osoitti kykenevänsä.

VII

KANSALLISUUSKYSYMYS VENÄJ ÄLLÄ

Tehtäväksemme jää vielä kansallisuuskysymyksen myönteisen ratkaisun hahmoittelu.

Me lähdemme siitä, että kysymys voidaan ratkaista ainoastaan eroittamattomassa yhteydessä Venäjällä vallitsevan tilanteen kanssa.

Venäjä elää ylimenoaikaa, jolloin „normaali“, „perustuslaillinen“ elämä ei vielä ole vakiintunut ja jolloin poliittista kriisiä ei ole vielä ratkaistu. Myrskyjen ja „selkkausten“ päivät ovat edessä. Tästä johtuu liike, nykyinen ja tuleva, liike, joka asettaa päämääräkseen täydellisen demokratsioimisen.

Juuri tämän liikkeen yhteydessä on kansallisuuskysymystä tarkasteltava.

Siis maan täydellinen demokratsioiminen on kansallisuuskysymyksen ratkaisun perusta ja ehto.

Kysymystä ratkaistaessa on huomioitava ei vain sisäinen, vaan myöskin ulkoinen tilanne. Venäjä on Euroopan ja Aasian välillä, Itävallan ja Kiinan välillä. Demokratsiinin kasvu Aasiassa on kiertämätön. Imperialismin kasvu Euroopassa ei ole sattuma. Euroopassa käy olo pääomalle ahtaaksi, ja se pyrkii kiihkeästi vieraisiin maihin etsien uusia markkinoita, halpaa työväkeä ja uusia sijoituskohteita. Mutta tämä johtaa ulkoisiin selkkauksiin ja sotaan. Kukaan ei voi sanoa, että Balkanin sota¹⁴³ on selkkauksien loppu eikä niiden alkua. Täysin mahdollinen on sellainen sisäis-

ten ja ulkoisten suhdanteiden yhteenpunoituma, jolloin jokin Venäjän kansallisuuksista katsoo tarpeelliseksi asettaa ja ratkaista kysymyksen riippumattomuudestaan. Eikä tietenkään marxilaisten asia ole asettaa esteitä tällaisissa tapauksissa.

Mutta tästä seuraa, että Venäjän marxilaiset eivät voi tulla toimeen ilman kansakuntain itsemääräämisoikeutta.

Siis itsemääräämisoikeus on välttämätön kohta kansallisuuskysymyksen ratkaisussa.

Edelleen. Miten pitää menetellä kansakuntien suhteen, jotka syystä tai toisesta pitävät parempana jäädä kokonaisuuden puitteisiin?

Olemme nähneet, että kansallinen kulttuuriautonomia on kelpaamaton. Ensinnäkin, se on keinotekoinen eikä vastaa elämän vaatimuksia, sillä se edellyttää, että kootaan keinotekoisesti yhdeksi kansakunnaksi ihmiset, joita elämä, todellinen elämä, eroittaa toisistaan ja heittelee valtion eri osiin. Toiseksi, se työntää natsionalismiin, sillä se vie ihmisten kansallisiin kuurioihin „karsinoinnisen“ kannalle, kansakuntain „järjestämisen“ kannalle, „kansallisten erikoisuuksien“ „säilyttämisen“ ja vaalimisen kannalle, — tehtävä, joka ei ollenkaan sovi sosialidemokratialle. Ei ole sattuma, että Määrin separatistit valtiopäivillä, erottuaan saksalaisista sosialidemokraattisista edustajista, yhtyivät määriläisten porvarillisten edustajain kanssa yhdeksi, niinsanoaksemme, määriläiseksi „kooloksi“. Ei ole sattuma sekään, että Bundin separatistit vajoivat natsionalismiin ylistäen „sabattia“ ja „juutalaisten kieltä“. Duumassa ei vielä ole Bundin edustajia, mutta Bundin vaikutuspiirissä on kleri-

kaalis-taantumuksellinen juutalainen seurakunta, jonka „johtavissa laitoksissa“ Bund toistaiseksi järjesteelele juutalaisten työläisten ja porvarien „yhtymistä“*. Sellaista on kansallisen kulttuuriautonomian logiikka.

Siis kansallinen autonomia ei ratkaise kysymystä.

Missä sitten on ulospääsy?

Ainoa oikea ratkaisu on alueautonomia, sellaisten selvästi määrättyjen alueiden kuin Puolan, Liettuan, Ukrainan, Kaukaasian j.n.e. autonomia.

Alueautonomian paremmuus on ennen kaikkea siinä, että sen vallitessa ollaan tekemisissä ei alueetoman kuvitelman kanssa, vaan määrätyn väestön kanssa, joka asuu määrättyllä alueella. Ja edelleen, se ei karsinoi ihmisiä kansakunnittain, se ei lujita kansallisia raja-aitoja, vaan päinvastoin murtaa nämä raja-aidat ja yhdistää väestön raivatakseen tietä toisenlaista rajankäyntiä — luokkien välistä rajankäyntiä varten. Ja lopuksi, se antaa mahdollisuuden käyttää alueen luonnonrikkauksia parhaalla tavalla ja kehittää tuotantovoimia yleisen keskuksen päätöksiä odotta-matta, — nämä ovat tehtäviä, jotka eivät ole ominaisia kansalliselle kulttuuriautonomialle.

Siis alueautonomia on välttämätön kohta kansallisuuskysymyksen ratkaisussa.

Epäilemättä ei yksikään alue muodosta kauttaaltaan ehjää kansallista yhdenmukaisuutta, sillä jokaiseen niistä on sekoittunut kansallisia vähemmistöjä: Sellaisia vähemmistöjä ovat juutalaiset Puolassa, latvialaiset Liettuassa, venäläiset Kaukaasiassa,

---

* „Selostus Bundin VIII konferenssista“, seurakuntaa koskevan päätöslauselman loppuosa.

puolalaiset Ukrainassa j.n.e. Sen vuoksi on pelättävissä, että kansalliset enemmistöt tulevat sortamaan vähemmistöjä. Mutta tällaiseen pelkoon on aihetta vain siinä tapauksessa, jos maassa säilyy vanha järjestelmä. Antakaa maalle täydellinen demokratismi, niin pelko menettää kaiken pohjan.

Kehoitetaan yhdistämään hajallaan olevat vähemmistöt yhtenäiseksi kansallisuusliitoksi. Mutta vähemmistöt eivät tarvitse keinoitekoista liittoa, ne tarvitsevat realistisia oikeuksia asuinpaikoillaan. Mitä voi tuollainen liitto antaa heille ilman täyttä demokratisoimista? Tahi: onko kansallisuusliitto lainkaan välttämätön täydellisen demokratian vallitessa?

Mikä erikoisesti kuohuttaa kansallista vähemmistöä?

Vähemmistö on tyytymätön siksi, että puuttuu äidinkielen oikeus, eikä siksi, että puuttuu kansallisuusliitto. Antakaa sen käyttää äidinkieltään, niin tyytymättömyys menee itsestään ohitse.

Vähemmistö on tyytymätön siksi, että siltä puuttuu äidinkielen koulu, eikä siksi, että puuttuu keinoitekoinen liitto. Antakaa sille tuollainen koulu, niin tyytymättömyys menettää kaiken maaperän.

Vähemmistö on tyytymätön siksi, että puuttuu omantunnon vapaus (uskontunnustuksen vapaus), muuttovapaus j.n.e., eikä siksi, että puuttuu kansallisuusliitto. Antakaa sille nuo vapaudet, niin se lakkaa olemasta tyytymätön.

Siis kansallinen tasa-arvoisuus sen kaikissa muodoissa (kieli, koulu y.m.) on välttämätön kohta kansallisuuskyömyksen ratkaisussa. Tarvitaan siis yleisvaltakunnallinen laki, joka on säädetty maan täydell-

lisen demokratisoimisen pohjalla ja joka kieltää poikkeuksetta kaikki kansallisten etuoikeuksien muodot sekä kaikenlaiset vähemmistökansallisuuksien ahdistellut tai niiden oikeuksien rajoitukset.

Tämä ja ainoastaan tämä voi olla vähemmistön oikeuksien todellisena eikä paperilla olevana takeena.

Voidaan kiistellä tai olla kiistelemättä järjestöfederalismin ja kansallisen kulttuuriautonomian välisestä loogillisesta yhteydestä. Mutta ei voida kieltää sitä, että viimeainittu luo suotuisan ilmapiirin rajattomalle federalismille, joka muuttuu täydelliseksi irtaantumiseksi, separatismiksi. Kun tshekkiläiset Itävallassa ja bundilaiset Venäjällä, alettuaan autonomiasta ja siirryttyään sitten federatioon, päätyivät separatismiin, niin siinä epäilemättä oli suuri merkitys sillä natsionalistisella ilmapiirillä, jota kansallinen kulttuuriautonomia luonnostaan levittää. Ei ole satuma, että kansallinen autonomia ja järjestöfederatio käyvät käsi kädessä. Se on ymmärrettävää. Kumpikin niistä vaatii rajankäyntiä kansallisuuksittain. Kumpikin niistä edellyttää järjestäytymistä kansallisuuksittain. Yhtäläisyys on ilmeinen. Ero on vain siinä, että edellisessä tapauksessa eroitetaan rajaidoilla väestö yleensä, jälkimmäisessä — sosialidemokraattinen työväki.

Me tiedämme, mihin työväen aitaaminen kansallisuuksittain johtaa. Yhtenäisen työväenpuolueen hajoaminen, ammattiliittojen pirstoutuminen kansallisuuksittain, kansallisten kahnauksen kärjistyminen, kansallinen lakonrikkuruus, täydellinen demoralisointuminen sosialidemokratian riveissä — sellaiset ovat järjestöfederalismin tulokset. Itävallan sosialidemo-

kratian historia ja Bundin toiminta Venäjällä ovat tästä kaunopuheisina todistuksina.

Ainoa keino tätä vastaan on järjestäytyminen internationalismin perustalla.

Venäjän kaikkien kansallisuuksien työläisten yhdistäminen eri paikkakunnilla yhtenäiseksi ja ehjiksi kollektiiveiksi, tällaisten kollektiivien liittäminen yhtenäiseksi puolueeksi — sellainen on tehtävä.

On itsestään selvää, että puolueen tällainen rakenne ei sulje pois, vaan edellyttää alueiden laajaa autonomiaa yhtenäisen puoluekokonaisuuden sisällä.

Kaukaasian kokemus osoittaa tällaisen järjestötyypin tarkoituksenmukaisuuden. Kun kaukaasialaiset ovat onnistuneet voittamaan armenialaisten ja tataarilaisten työläisten väliset kansalliset kahnaukset, kun he ovat onnistuneet suojaamaan väestön verilöylyjen ja laukaustenvaihdon mahdollisuudelta, kun Bakussa, tuossa kansallisten ryhmien kaleidoskoopissa, kansallisuuksien yhteenotot eivät nyt enää ole mahdollisia, kun siellä on onnistuttu vetämään työläiset yhtenäisen mahtavan liikkeen uomaan, — niin Kaukaasian sosialidemokratian kansainvälisen rakenteen merkitys ei ole ollut siinä viimeisellä tilalla.

Järjestön tyyppi ei vaikuta ainoastaan käytännölliseen työhön. Se painaa lähtemättömän leimansa työläisen koko henkiseen elämään. Työläinen elää järjestönsä elämää, siinä hän kasvaa henkisesti ja kehittyy. Niinpä kun hän toimii järjestössään ja tulee siellä jatkuvasti kosketuksiin toisiin kansallisuuksiin kuuluvien tovereittensa kanssa, kun hän yhdessä näiden kanssa käy yhteistä taistelua yhteisen kollektiivin johdolla, niin häneen juurtuu syväle ajatus, että

työläiset ovat ennen kaikkea saman luokkaperheen jäseniä, sosialismin yhtenäisen armeijan jäseniä. Ja tällä on ehdottomasti valtavan suuri kasvatuksellinen merkitys työväenluokan laajoihin keroksiin.

Sen vuoksi kansainvälinen järjestötyyppi on toveruustunnon koulu, mitä suurenmoisinta agitatiota internationalismin hyväksi.

Toisin on silloin, kun järjestäytytään kansallisuksittain. Järjestäytyessään kansallisuuden perusteella työläiset sulkeutuvat kansallisiin kuoriinsa ja eristäytyvät toisistaan järjestöllisillä raja-aidoilla. Korostetuksi ei tule se, mikä on yhteistä työläisten kesken, vaan se, mikä heitä erottaa toisistaan. Työläinen on tällöin ennen kaikkea kansakuntansa jäsen: juutalainen, puolalainen j.n.e. Ei ole ihme, että kansallinen federalismi järjestössä kasvattaa työläisissä kansallisen eristämisen henkeä.

Siksi kansallinen järjestötyyppi on kansallisen ahdasmielisyyden ja piintyneisyyden koulu.

Näin ollen edessämme on kaksi periaatteellisesti erilaista järjestötyyppiä: kansainvälisen yhteenliittymisen järjestötyyppi ja työläisten organisatorisen kansallisuksittain „aitaamisen“ järjestötyyppi.

Näiden kahden tyyppin sovittamisyrityksillä ei ole tähän saakka ollut menestystä. Itävallan sosialidemokratian sovitteluhenkiset säännöt, jotka laadittiin Wimbergissä v. 1897, ovat jääneet riippumaan ilmaan. Itävallan puolue hajosi eri osiin vieden mukanaan ammattiliitot. „Sovittaminen“ osoittautui utopistiseksi, jopa vahingolliseksi. Strasser on oikeassa väittäessään, että „separatismi saavutti ensimmäisen voittonsa

Wimbergin puoluepäivillä“*. Samoin on Venäjällä. Tukholman puoluekokouksessa tehty „sovinto“ Bundin federalismin kanssa päättyi täydelliseen romahdukseen. Bund rikkoi Tukholman kompromissin. Bundista tuli heti ensi päivästä Tukholman jälkeen este, joka vaikeutti työläisten liittämistä paikkakunnilla yhtenäiseksi järjestöksi, johon kuuluisivat kaikkien kansallisuuksien työläiset. Ja Bund jatkoi itsepintaisesti separatistista taktiikkaansa, huolimatta siitä, että Venäjän sosialidemokratia sekä v. 1907 että v. 1908 useita kertoja vaati, että yhtenäisyys alhaaltapäin kaikkien kansallisuuksien työläisten kesken on vihdoinkin toteutettava¹⁴⁴. Alettuaan organisatoorisesta kansallisesta autonomiasta Bund siirtyi teossa federaatioon päätyäkseen täydelliseen välien katkaisemiseen, separatismiin. Mutta katkaistuaan välinsä Venäjän sosialidemokratiaan se aiheutti siinä hajaannusta ja epäjärjestystä. Muistutamme mieliin vaikkapa Jagelson jutun¹⁴⁵.

Sen vuoksi „sovittamisen“ tie on hylättävä utopistisena ja vahingollisena.

Joko tahi: joko Bundin federalismi, ja silloin — Venäjän sosialidemokratia uudestirakentuu työläisten kansallisuuksittain „aitaamisen“ pohjalle; tai kansainvälinen järjestötyyppi, ja silloin — Bund uudestirakentuu alueautonomian pohjalle Kaukaasian, Latvian ja Puolan sosialidemokratian esikuvan mukaan ja avaa tien juutalaisten työläisten välittömälle yhtymiselle Venäjän muiden kansallisuuksien työläisten kanssa.

* Kts. hänen „Der Arbeiter und die Nation“, 1912.

Keskitietä ei ole: periaatteet voittavat, niitä ei „soviteta“.

Siis työläisten kansainvälisen yhteenliittämisen periaate on välttämätön kohta kansallisuuskysymyksen ratkaisussa.

Wien, tammikuu 1913

*Julkaistu ensi kerran aikakauslehdessä
„Prosvestshentje“¹⁴⁶ № 3—5,
maaliskuu—toukokuu 1913*

Allekirjoitus: K. Stalin